

KONSEKVENsutREDNING

Ny 420 kV Seldalsheia – Stokkelandområdet, ny transformatorstasjon og omlegging av 300 kV transmisjonsnett

OPPDRAGSGIVER

Statnett SF

EMNE

Landskap og inngrepsfrie områder

DATO: 3. NOVEMBER 2016

DOKUMENTKODE: 128588-TVF-RAP-001 DEL 1

Med mindre annet er skriftlig avtalt, tilhører alle rettigheter til dette dokument Multiconsult.

Innholdet – eller deler av det – må ikke benyttes til andre formål eller av andre enn det som fremgår av avtalen. Multiconsult har intet ansvar hvis dokumentet benyttes i strid med forutsetningene. Med mindre det er avtalt at dokumentet kan kopieres, kan dokumentet ikke kopieres uten tillatelse fra Multiconsult.

Forsida: Eksisterende 300 kV kraftledning forbi Fagrafjell. Foto: P. Bernitz, Multiconsult.

RAPPORT

OPPDRAAG	Konsekvensutredning 420 kV Seldalsheia - Stokkelandområdet	DOKUMENTKODE	128588-TVF-RAP-001 DEL 1
EMNE	Landskap og inngrepsfrie områder	TILGJENGELIGHET	Åpen
OPPDRAAGSGIVER	Statnett SF	OPPDRAAGSLEDER	Ragnhild Heimstad
KONTAKTPERSON	Maria Kløverød Lyngstad	SAKSBEHANDLERE	Andrea Vatsvåg og Pia Bernitz
		ANSVARLIG ENHET	1085 Multiconsult AS

GENERELT

Denne konsekvensutredningen består av flere deldokumenter. Dette dokumentet utgjør del 1 med konsekvensutredning for fagtema landskap og inngrepsfrie områder (INON). Se hoveddel (del 0) for beskrivelse av tiltaket, utbyggingsplanene, forholdet til offentlige planer, verneområder, overordna metodikk samt en oppsummering fra alle fagutredningene.

Del 0: Hoveddel bakgrunn, utbyggingsplaner, forholdet til offentlige planer, verneområder og oppsummering alle fagtema

Del 1: Landskap og inngrepsfrie områder

Del 2: Kulturminner og kulturmiljø

Del 3: Naturmangfold

Del 4: Naturressurser

Del 5: Forurensning vann og støy

Del 6: Friluftsliv og nærmiljø

Del 7: Reiseliv, verdiskaping og luftfart

SAMMENDRAG

Alternativet som kommer best ut samlet sett for tema landskap er Fagrafjell transformatorstasjon med alternativ 2.X + X.2 for ny 420 kV samt omlegging av 300 kV Tonstad - Stokkeland og Kjelland – Stokkeland. Fagrafjell transformatorstasjon utgjør den andre beste transformatorstasjonen av de fire utredete tomtene. I forbindelse med kort omlegging av 300 kV for Tonstad- og Kjellandledningen, samt samling av tiltakene i en parallellføring av de to traséene over en noe lengre strekning, og en lengre parallellføring for 2.X enn de andre alternativene, trekker dette samlet sett tiltaket opp.

Bogafjell fjellhall kommer best ut dersom man ser på transformatorstasjonstomtene isolert. Dette fordi det er en fjellhall med begrensede synlige inngrep i dagen. Nye inngrep som blir synlige i forbindelse med fjellhallen ligger hovedsakelig i allerede berørte områder. Men kraftledningsalternativene til Bogafjell gjør at dette stasjonsalternativet samlet sett ikke kommer best ut. Både omleggingen av 300 kV og ny 420 kV ledning for Bogafjell fjellhall krysser rett over Helgalandsnuten og gjør store synlige inngrep i skogsområdene.

Transformatorstasjonstomten som kommer ut med størst negative konsekvenser er Helgaland. Tomten ligger i et område som i dag er mye brukt til turgåing og inngrepet kommer nær de karakteristiske høydene Helgalandsnuten og Bråsteinåsen. Området er relativt uberørt og det må etableres lang adkomstvei inn til området. Selv om Helgaland transformatorstasjonstomt kommer dårligst ut, er det likevel ikke Helgaland som samlet sett inkludert ny 420 kV og omlegging av 300 kV kommer ut som dårligste alternativ for tema landskap.

Alternativet som kommer dårligst ut samlet sett er Espeland transformatorstasjon med alternativ 5.X for ny 420 kV og omlegging av 300 kV for både Tonstad- og Kjellandledningen. Både 5.X og omleggingen av 300 kV fra Tonstad til Stokkeland utgjør lange traséer som går gjennom relativt uberørt terreng. Flere av mastepunktene for 5.X vil være på høydedrag og godt synlige mot himmelen. Omleggingen av 300 kV Tonstad – Stokkeland via Espeland transformatorstasjon (T-E) vil blant annet krysse Limavatnet og fortsette inn i relativt uberørt terreng og høydedrag mot Espeland.

Alternativ 5.X for ny 420 kV kraftledning medfører bortfall av et INON-område og får middels til stor negativ konsekvens. For alle andre alternativer (2.X/2.X.b, 3.X, 4.X, omlegging av 300 kV eller transformatorstasjonslokaliteter) har tiltaket ingen konsekvenser på inngrepsfrie områder.

Se **Error! Reference source not found.** til **Error! Reference source not found.** for alle konsekvensgrader på de ulike alternativene samlet.

Innholdsfortegnelse

1	Innledning	6
2	Utbyggingsplaner.....	6
3	Landskap	16
3.1	Begreper og definisjoner	16
3.2	Tiltakets påvirkning på landskapsbildet	18
3.3	Avgrensing mot andre fagtema	18
3.4	Metodikk.....	19
3.5	Områdebeskrivelse landskapsregioner	22
3.6	Delområdetyper.....	23
3.7	Delområder og verdivurdering	24
3.8	Omfang og mulige konsekvenser.....	39
3.9	Oppsummering og rangering	60
3.10	Virkninger i anleggsfasen	66
3.11	Avbøtende tiltak	66
3.12	Oppfølgende undersøkelser	67
4	Inngrepsfrie naturområder (INON).....	68
4.1	Metode	68
4.2	Verdi- og omfangsvurdering	68
5	Referanseliste	70

Del 1 vedlegg

Vedlegg 1-1. Illustrasjoner av tiltaket

1 INNLEDNING

Multiconsult ASA har på oppdrag fra Statnett SF utarbeidet konsekvensutredningen for 420 kV Seldalsheia – Stokkelandområdet. Utredningen supplerer opprinnelig konsesjonssøkte 420 kV Lyse – Stølaheia, hvor kraftledningstraséen fra Lysebotn fram til Seldalsheia allerede er utredet i forbindelse med en konsesjonssøknad av 2013. Denne temarapporten utreder konsekvenser for friluftsliv og nærmiljø.

2 UTBYGGINGSPLANER

Planlagte tiltak berører Sandnes, Gjesdal og Time kommuner i Rogaland. Tiltaket innebærer ca. 12-20 km (avhengig av alternativ) ny 420 kV kraftledningstrasé fra Seldalsheia i Sandnes kommune inn til nybygd transformatorstasjon i Stokkelandområdet, også i Sandnes kommune (dels Time kommune for ett av stasjonsalternativene). Se oversiktskart Figur 2-1.

Det legges til grunn at dagens 300 kV kraftledning fra Tonstad i Gjesdal kommune og dagens 300 kV kraftledning fra Kjelland må legges om via ny transformatorstasjon og at eksisterende strekninger av dagens 300 kV kraftledninger vil saneres.

Fire alternative lokaliteter for ny transformatorstasjon i Sandnes og Time kommuner er utredet, samt flere alternative innføringer av 420 kV kraftledningstrasé. Omlegging av 300 kV til hver transformatorstasjon foreligger i ett alternativ for innslyfing av hhv. Tonstad- og Kjellandledningen. Se Figur 2-2 til Figur 2-3 for kart for alternative transformatorstasjoner inkl. ny 420 kV og omlegging 300 kV. Merk at stasjonsområdene i oversiktskartene kun angir et omtrentlig arealomfang. I Hoveddelens kapittel 2 Figur 2-15 til Figur 2-21 vises arealbruksplaner for stasjonsområdene.

Det foreligger 4 hovedalternativer for innføring av 420 kV kraftledning fra Seldalsheia til Stokkeland, kalt 2.X, 3.X, 4.X og 5.X. Alle disse hovedinnføringene møtes på Espeland og tar derfra noe ulike retninger avhengig av transformatorstasjon. Se oversiktskart alle alternativ i Figur 2-1. Alle hovedalternativene forutsetter at dagens 132 kV Lysebotn - Tronsholen 2 skal rives. I denne konsekvensutredningen vil det si riving fra Seldalsheia til Kråkedal (strekningene fra Lyse til Seldalsheia, og fra Kråkedal til Tronsholen er omtalt i konsesjonsutredning fra mai 2013 (Ny 420 kV forbindelse Lyse - Stølaheia) og ikke en del av dette prosjektet.

- Alternativ 2.X følger hovedsakelig dagens trasé langs 132 kV Lysebotn – Tronsholen 2 over Sporaland, Levang og vest for Skjelbreitjørna ned til Espeland. Det er også sett på en variant av 2.X hvor man planlegger parallell 420 kV kraftledning på nordsiden av eksisterende 132 kV kraftledning, omtalt som 2.X.B. Denne forutsetter altså at dagens 132 kV Lyse-Tronsholen 2 blir stående. En kort strekning ved Kråkedal blir bygget om ved alternativ 2.X.B.
- Alternativ 3.X følger dagens trasé langs 132 kV fra Seldalsheia til Levang, hvor den der tar en sørlig retning øst for Skjelbreitjørna og inn til Espeland fra Ur-Eikjeland.
- Alternativ 4.X følger dagens 132 kV kraftledningstrasé et kort stykke før den tar en sørvestlig retning ved Kjerringfjellet mot Kvelvafjellet og inn til Espeland via Stakkeheia og Ur-Eikjeland.
- Alternativ 5.X følger ikke eksisterende trasé som de foregående alternativene, men går i sørvestlig retning fra Grytefjellet på Seldalsheia og mot Håfjellet, innom Gjesdal kommune, hvor den derfra går rett vest mot Espeland over Vardafjellet og Storafjellet.

Fra Espeland foreligger det videre to alternative videreføringer av 420 kV kraftledningstrasé: én i vestlig retning sør for Bråsteinsvatnet (X.1) og en mer sørlig variant som krysser Figgjo og går via Møgedal og inn til Helgaland (X.2).

Dagens 300 kV Tonstad- og Kjellandledning skal legges om via ny transformatorstasjon. For tre av transformatorstasjonene dreier det seg om relativt korte omlegginger på mellom 1 til ca. 2 km. For Espeland transformatorstasjon vil det innebære en omlegging på ca. 26 km over Gjesdal. Eksisterende 300 kV saneres på tilsvarende strekning (dog ikke nødvendigvis tilsvarende antall km). Se Hoveddelen Tabell 2-6 for antall km ny omlagt og sanert strekning. Synlighetskart av utvalgte traséer vises i Hoveddelens Figur 2-6 til 2-11. De ulike kraftledningsalternativene som er aktuelle for de ulike transformatorstasjonene beskrives i det videre for hhv. Espeland, Helgaland, Fagrafjell og Bogafjell fjellhall transformatorstasjoner.

Seldalsheia - Espeland

Til ny transformatorstasjon på Espeland vurderes fire alternative hovedinnføringer av ny 420 kV kraftledningstrasé og ett alternativ for omlegging av eksisterende 300 kV kraftledning fra Tonstad og fra Kjelland med tilhørende sanering av eksisterende kraftledning.

Det aktuelle området for transformatorstasjonstomta ligger i Sandnes kommune, ca. 800 m øst for Bråsteinsvatnet langs Fv. 333 Espelandsveien. Det høyeste punktet inne på stasjonstomta vil være innstrekstativene på ca. 25-30 m. For øvrig er kontrollbygg 4-6 m høye, oppmøtebygg og lager/garasje ca. 7-8 m høyt, og sjaktene ca. 11 m høye.

Permanent adkomst til området blir fra Fv. 333 Espelandsveien med utgangspunkt i eksisterende skogsbilvei. Veien må opprustes og forlenges noe inn til stasjonsområdet. Massedeponier, midlertidig rigg- og anleggsområder samt midlertidig anleggsvei er vist på foreløpig arealbruksplan i Hoveddelens kapittel 2.

Omlagte 300 kV ledninger fra Tonstad/Stokkeland skal føres inn til stasjonen til anviste mastepunkter. Ny 420 kV Lyse ledning føres inn i senter av 420 kV samleskinne fra vest.

Se Figur 2-2 for kart.

Tabell 2-1. Oversikt over 420 kV traséalternativer til Espeland transformatorstasjon og omlegging av dagens 300 kV kraftledninger.

Traséalternativ ny 420 kV Seldalsheia – Espeland transformatorstasjon	
2.X*	Seldalsheia – Espeland
3.X	Seldalsheia – Espeland
4.X	Seldalsheia – Espeland
5.X	Seldalsheia – Espeland
Traséalternativ omlegging 300 kV Tonstad – Espeland – Stokkeland	
T-E	Tonstad - Espeland
E-S 1	Espeland – Stokkeland via Bråsteinsvatnet
Traséalternativ omlegging 300 kV Kjelland – Espeland – Stokkeland	
K-E	Kjelland – Espeland

E-S 2	Espeland – Stokkeland via Møgedal
-------	-----------------------------------

*2.X inneholder en variant 2.X.B som kommenteres separat

Seldalsheia - Helgaland

Til ny transformatorstasjon på Helgaland vurderes de samme tre alternative innføringer av ny 420 kV kraftledningstrasé som for Espeland. I tillegg splittes traséen i to omtrent ved Voremyra så det totalt blir seks alternative innføringer. Omlegging av eksisterende 300 kV er planlagt i ett alternativ hhv. for Tonstad og Kjelland med tilhørende sanering av eksisterende kraftledning.

Helgaland transformatorstasjon er tenkt plassert ca. to kilometer sørøst for Stokkeland transformatorstasjon mellom Helgalandsnuten og Bråsteinåsen i Sandnes kommune. Permanent adkomstvei til transformatorstasjonen er planlagt etablert fra E39 og fra Kvernelandsveien.

Påkobling av 300 kV ledningstraséer er planlagt på sør- og nordvestsiden av transformatorstasjonen. Fundamenter for endemaster er plassert slik at dette er overensstemmer med retningen for ledningene. Se arealbruksplaner i Hoveddelens kapittel 2.

420 kV ledning Lyse er planlagt inn fra sør til endemast plassert utenfor stasjonsgjerde. 300 kV ledning Stokkeland og Tonstad legges inn vest i apparatanlegget med mulighet for fremtidig supplering med ny Bærheim ledning.

Se Figur 2-3 for kart.

Tabell 2-2. Oversikt over 420 kV traséalternativer til Helgaland transformatorstasjon og omlegging av dagens 300 kV kraftledninger.

Traséalternativ 420 kV Seldalsheia – Helgaland transformatorstasjon	
2.X* og X.1	Seldalsheia - Helgaland via vestsida Skjelbreitjørna (2.X) og Bråsteinsvatnet (X.1)
2.X* og X.2	Seldalsheia - Helgaland via vestsida Skjelbreitjørna (2.X) og Åsland (X.2)
3.X og X.1	Seldalsheia - Helgaland via østside Skjelbreitjørna (3.X) og Bråsteinsvatnet (X.1)
3.X og X.2	Seldalsheia - Helgaland via østside Skjelbreitjørna (3.X) og Åsland (X.2)
4.X og X.1	Seldalsheia - Helgaland via Kråkedal (4.X) og Bråsteinsvatnet (X.1)
4.X og X.2	Seldalsheia - Helgaland via Kråkedal (4.X) og Åsland (X.2)
5.X og X.1	Seldalsheia – Helgaland via Vardafjellet (5.X) og Bråsteinsvatnet (X.1)
5.X og X.2	Seldalsheia – Helgaland via Vardafjellet (5.X) og Åsland (X.2)
Traséalternativ omlegging 300 kV Tonstad – Helgaland – Stokkeland	
T-H	Tonstad - Helgaland
H-S 1	Helgaland – Stokkeland nord
Traséalternativ omlegging 300 kV Kjelland – Helgaland – Stokkeland	
K- H	Kjelland – Helgaland
H- S 2	Helgaland – Stokkeland sør

*2.X inneholder en variant 2.X.B som kommenteres separat

Seldalsheia – Fagrafjell

Til ny transformatorstasjon på Fagrafjell vurderes de samme tre alternative innføringer av ny 420 kV kraftledningstrasé som for Espeland og Helgaland, med en variant av X.2 som går mot vest til Fagrafjell i stedet for inn til Helgaland. Omlegging av eksisterende 300 kV er planlagt i ett alternativ hhv. for Tonstad og Kjelland med tilhørende sanering av eksisterende kraftledning.

Transformatorstasjonen er lokalisert på grensa mellom Sandnes og Time kommuner mellom de to terrengtoppene Sandskallen og Fagrafjell samt tre grustak i drift på vestsiden.

Adkomstvei er planlagt i to alternativer: 1) fra Åslandsveien i sør, langs jorde- og skogsmark opp til stasjonsområdet. Det blir noen fyllinger og skjæringer, men endelig utstrekning av skråningsutslag må avvente fremtidige grunnundersøkelser. 2) fra Kvernelandsveien i nordvest via adkomst til eksisterende masseuttak.

Vest for stasjonstomta er det avsatt et areal for deponering av løsmasser. Langs ny adkomstvei mot sør er det satt av et areal for midlertidig massedeponering. Det etableres to riggområder langs ny sørlig adkomstvei for veietablering og tomteopparbeidelse. Riggområder for stasjonen legges innenfor stasjonsområdet. Se arealbruksplaner i Hoveddelens kapittel 2.

Se Figur 2-4 for kart.

Tabell 2-3. Oversikt over 420 kV traséalternativer til Fagrafjell transformatorstasjon og omlegging av dagens 300 kV kraftledninger.

Traséalternativ 420 kV Seldalsheia – Fagrafjell transformatorstasjon	
2.X * og X.2	Seldalsheia - Fagrafjell via vestsida Skjelbreitjørna (2.X) og Åsland (X.2)
3.X og X.2	Seldalsheia - Fagrafjell via østside Skjelbreitjørna (3.X) og Åsland (X.2)
4.X og X.2	Seldalsheia - Fagrafjell via Kråkedal (4.X) og Åsland (X.2)
5.X og X.2	Seldalsheia – Fagrafjell via Vardafjellet (5.X) og Åsland (X.2)
Traséalternativ omlegging 300 kV Tonstad – Fagrafjell – Stokkeland	
T-F	Tonstad - Fagrafjell
F-S 1	Fagrafjell – Stokkeland via Helgalandsfjellet
Traséalternativ omlegging 300 kV Kjelland – Fagrafjell - Stokkeland	
K- F	Kjelland – Fagrafjell
F- S 2	Fagrafjell – Stokkeland via Krossfjell

*2.X inneholder en variant 2.X.B som kommenteres separat

Seldalsheia – Bogafjell fjellhall

Til ny transformatorstasjon i Bogafjell fjellhall vurderes de samme seks alternative innføringer av ny 420 kV kraftledningstrasé som for Helgaland. Eneste forskjellen fra innføring til Helgaland er den siste kilometeren inn til Bogafjell transformatorstasjon. Omlegging av dagens 300 kV transmisjonsnett er

planlagt i ett alternativ for hhv. Tonstad og Kjelland med tilhørende sanering av eksisterende kraftledning.

Bogafjell fjellhall er planlagt i Sandnes kommune. Selve stasjonen vil ligge inne i en fjellhall i Bogafjell. Utendørsanlegget vil bestå av muffeanlegg med tilhørende jordkabel til sørøstlig tunnelpåhugg, samt to påhugg på nord og vestsiden av Bogafjell.

Det etableres muffeanlegg på ca. 25 000 m² mellom Bogafjell og Helgalandsnuten i nærheten av tunnelpåhugg sør for stasjonen, for tilknytning av Stokkeland, Tonstad og Lyse ledningene. I tillegg settes det av plass til muffeanlegg for en fremtidig ledning fra Bærheim.

Mellom muffeanlegget og tunnelpåhugget må det etableres jordkabeltraseer. Kablene legges i tett trekant med minst 1,5 meter mellomrom mellom kabelsettene. Dette vil trolig innebære en god del grave og fyllingsarbeider i kabeltraséen for å sikre passende helning på kabeltraséen. Grøftetraséen vil være rundt 1 meter dyp og 10 meter bred. Samlet båndlagt belte langs kabeltraséen blir ca. 40 m på grunn av elektromagnetisk stråling. Byggeforbudsbeltet vil være åpent for ferdsel og bruk. Se Hoveddelens kapittel 2 for arealbruksplaner.

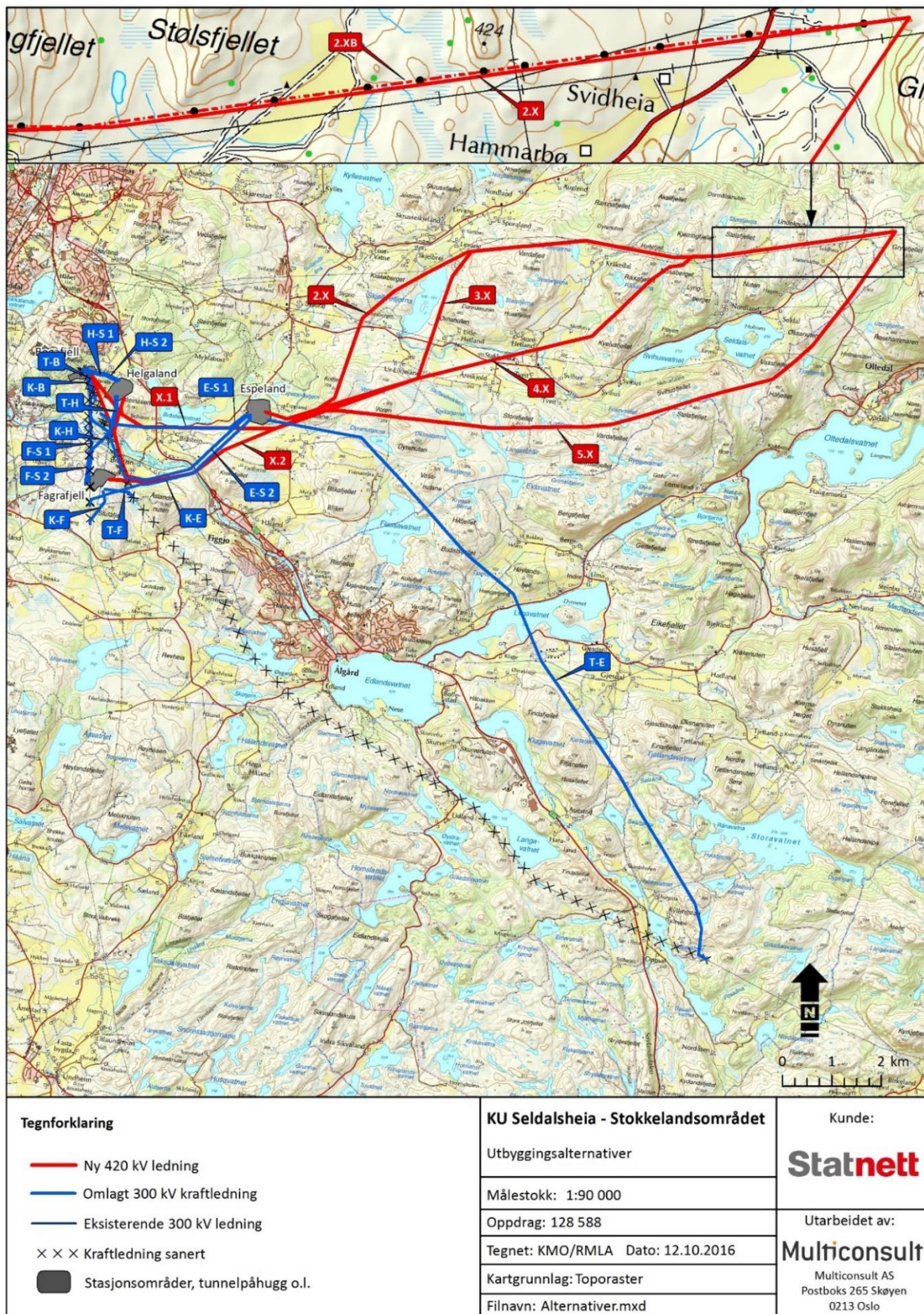
Det er satt av plass til muffeanlegg med standard Statnett innstrekkestativ med en høyde på ca. 25-30 m.

Se Figur 2-5 for kart.

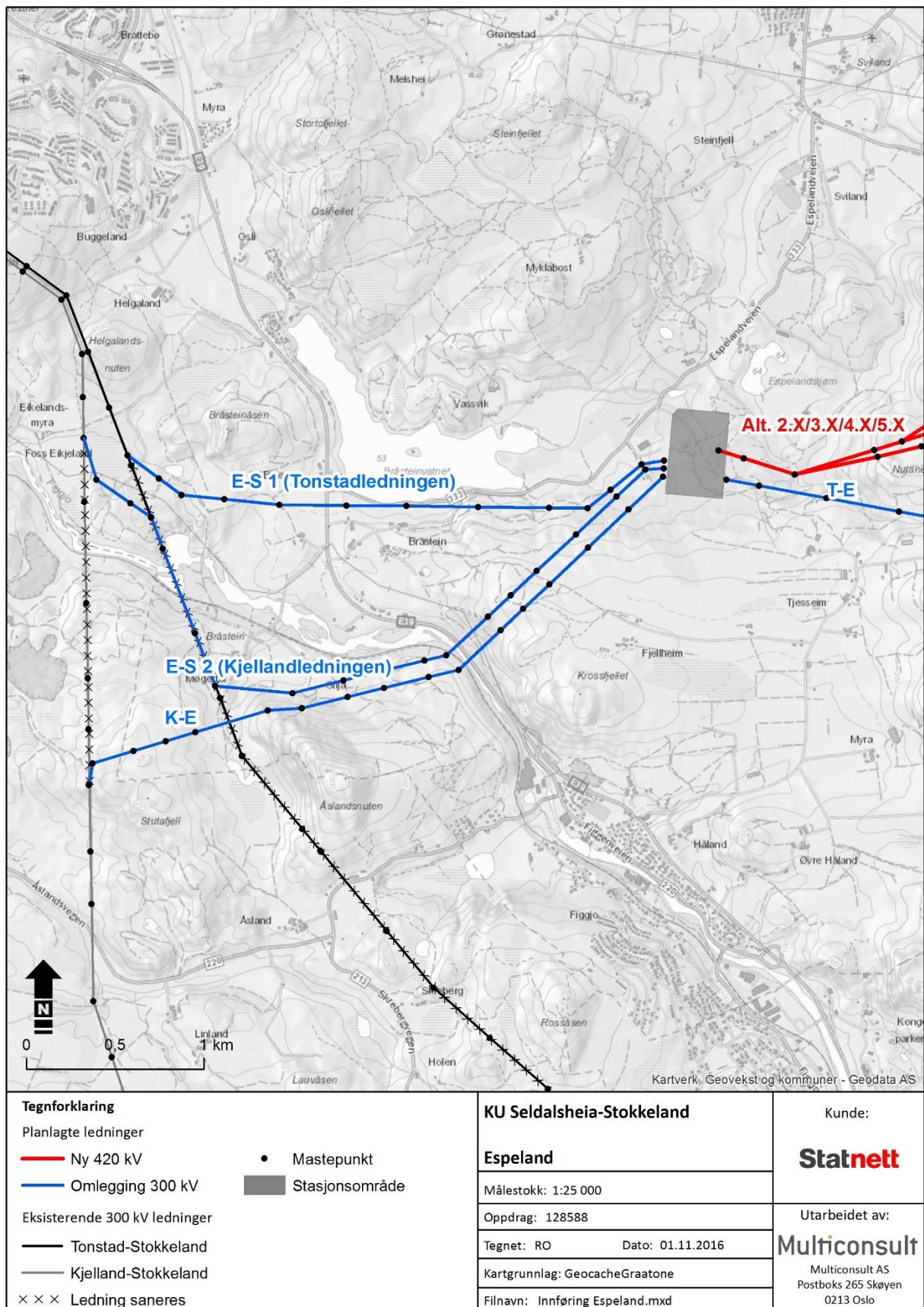
Tabell 2-4. Oversikt over 420 kV traséalternativer til Bogafjell fjellhall transformatorstasjon og omlegging av dagens 300 kV kraftledninger.

Traséalternativ 420 kV Seldalsheia – Bogafjell transformatorstasjon	
2.X* og X.1	Seldalsheia – Bogafjell fjellhall via vestside Skjelbreitjørna (2.X) og Bråsteinsvatnet (X.1)
2.X* og X.2	Seldalsheia - Bogafjell fjellhall via vestside Skjelbreitjørna (2.X) og Åsland (X.2)
3.X og X.1	Seldalsheia - Bogafjell fjellhall via østside Skjelbreitjørna (3.X) og Bråsteinsvatnet (X.1)
3.X og X.2	Seldalsheia - Bogafjell fjellhall via østside Skjelbreitjørna (3.X) og Åsland (X.2)
4.X og X.1	Seldalsheia - Bogafjell fjellhall via Kråkedal (4.X) og Bråsteinsvatnet (X.1)
4.X og X.2	Seldalsheia - Bogafjell fjellhall via Kråkedal (4.X) og Åsland (X.2)
5.X og X.1	Seldalsheia- Fagrafjell via Vardafjellet (5.X) og Bråsteinsvatnet (X.1)
5.X og X.2	Seldalsheia – Fagrafjell via Vardafjellet (5.X) og Åsland (X.2)
Traséalternativ omlegging 300 kV Tonstad – Bogafjell – Stokkeland	
T-B	Tonstad - Bogafjell
B-S 1	Bogafjell – Stokkeland nord
Traséalternativ omlegging 300 kV Kjelland – Bogafjell - Stokkeland	
K- B	Kjelland – Bogafjell
B- S 2	Bogafjell – Stokkeland sør

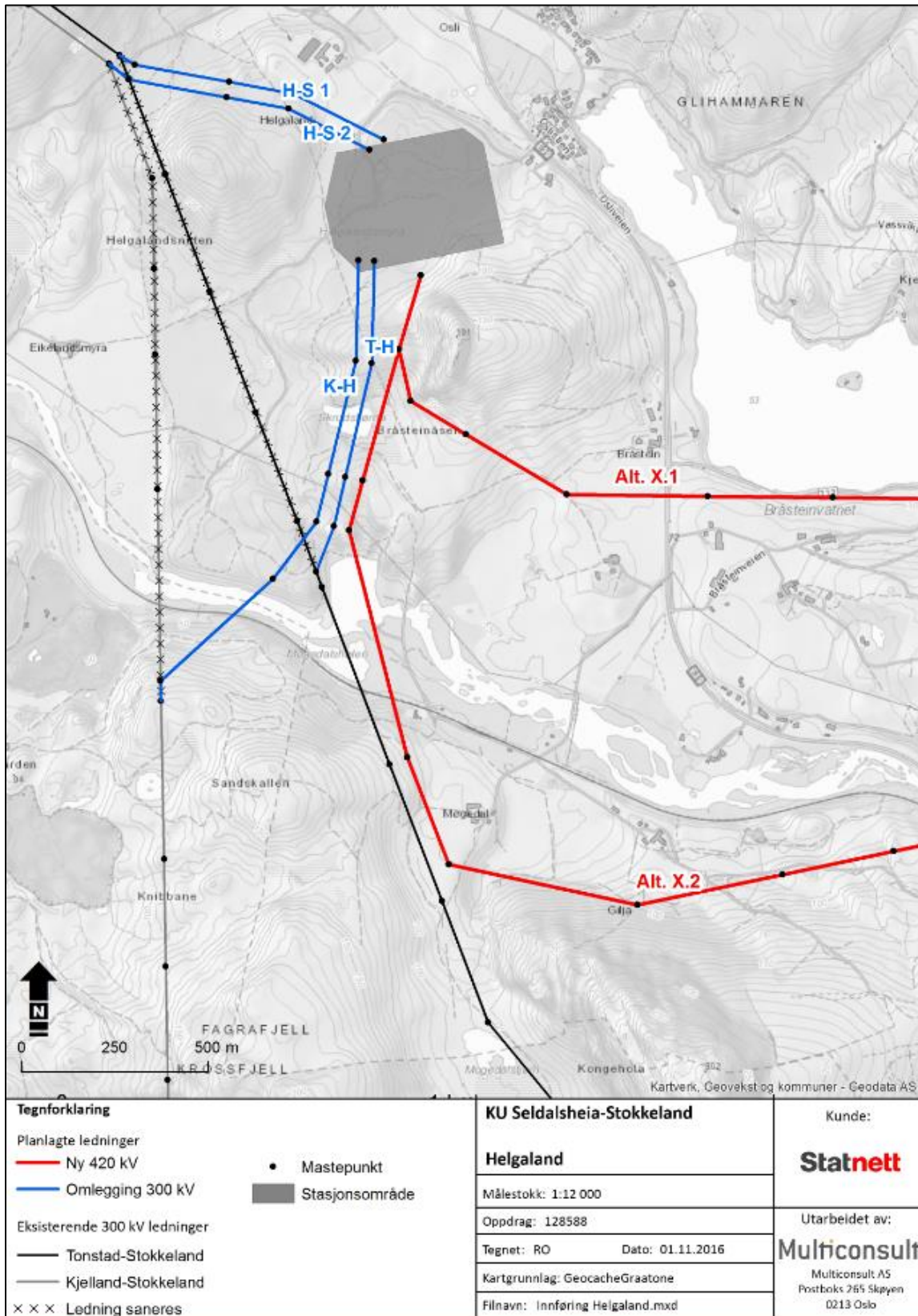
*2.X inneholder en variant 2.X.B som kommenteres separat

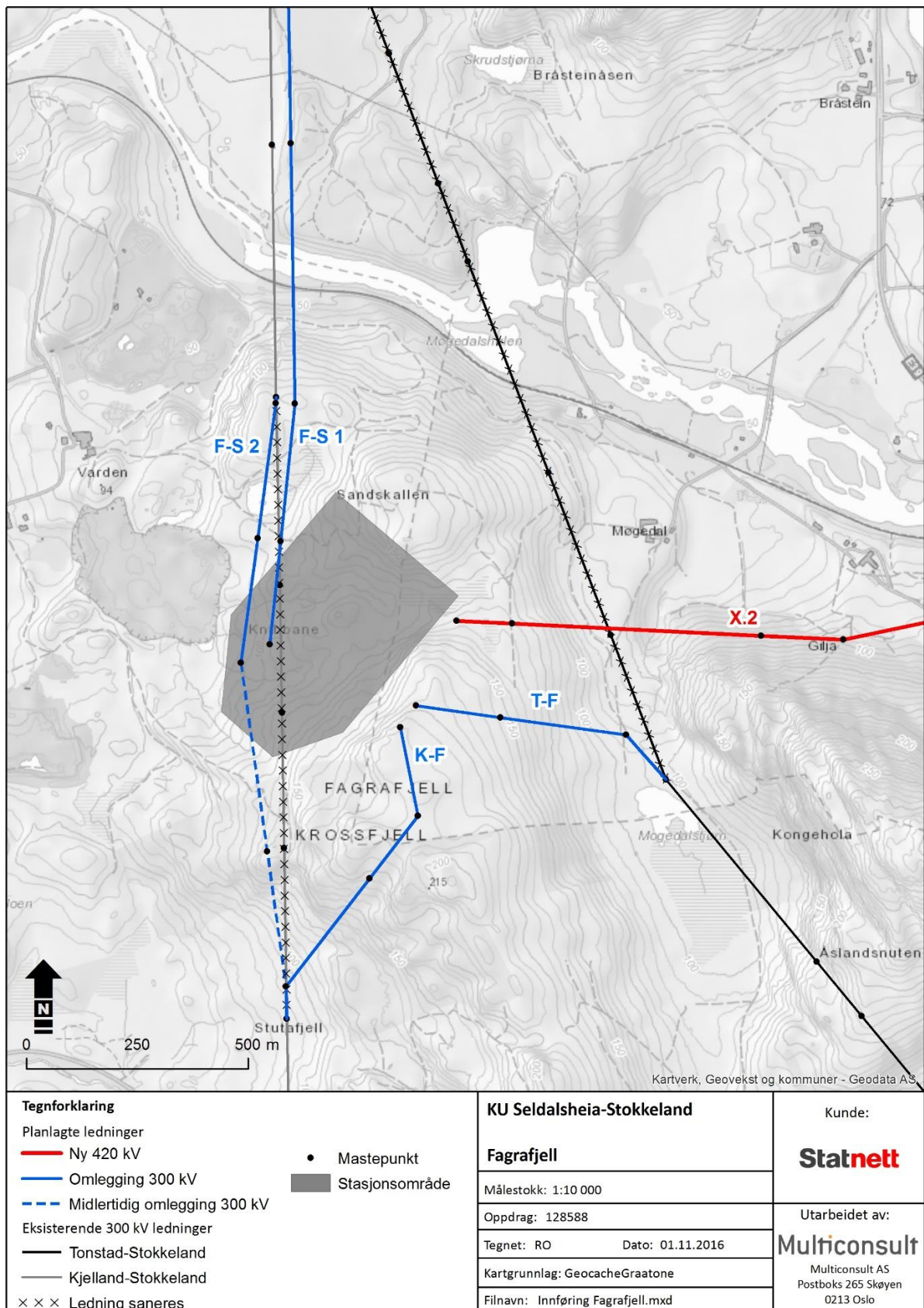
Figur 2-1. Alternative traséer for ny 420 kV kraftledning (i rødt) mellom Seldalsheia i øst og Stokkeland i vest. Fire alternative transformatorstasjoner er avtegnet i grått (Espeland, Helgaland, Fagrafjell og Bogafjell fjellhall) samt alternativer for omlegging av dagens 300 kV kraftledning fra Tonstad- og Kjellandledningene (i blått). Sanerte strekninger vises med kryss (avhenger av transformatorstasjon).

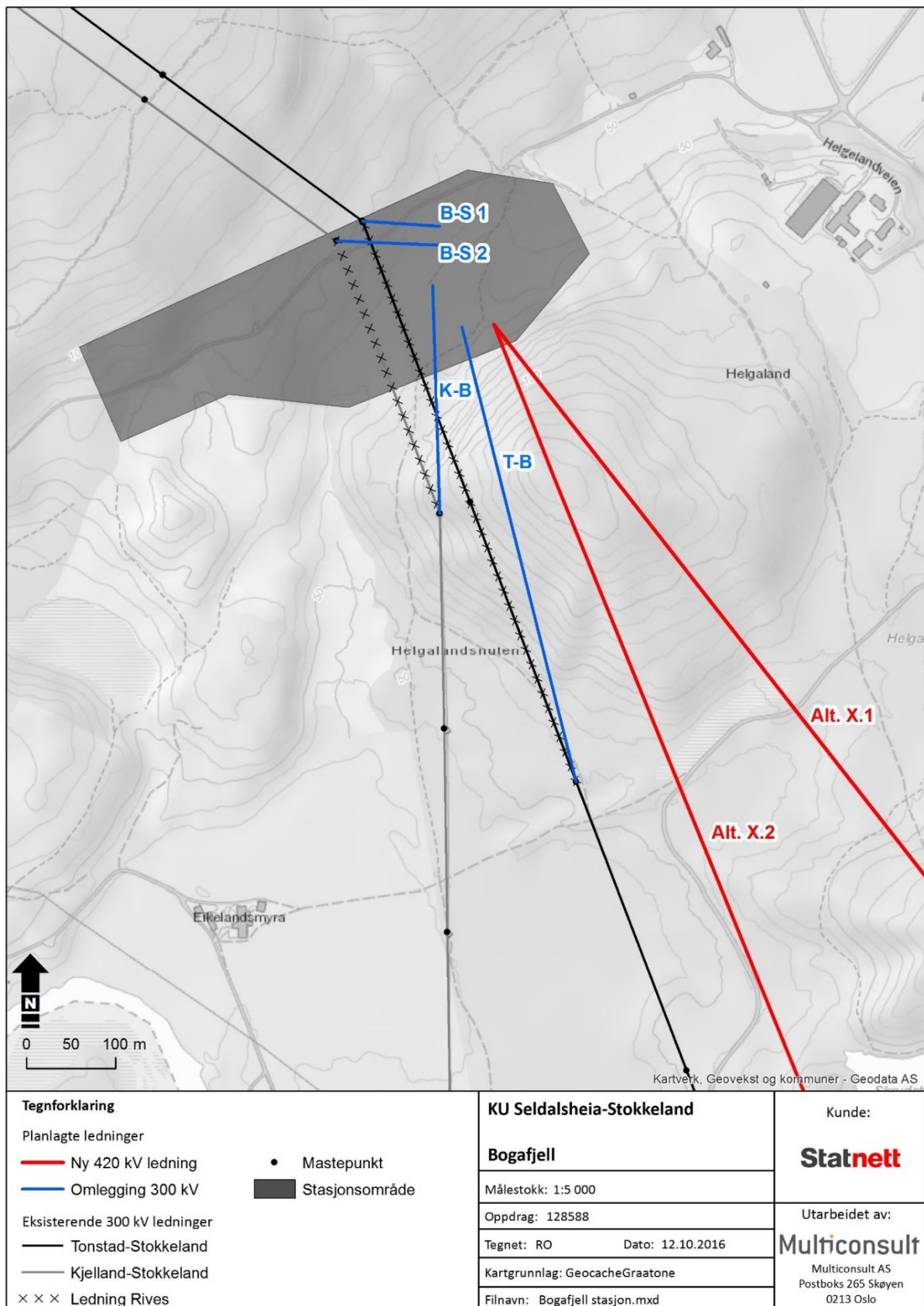
Figur 2-2. Kart over planlagt tiltak tilknyttet Espeland transformatorstasjon med tilhørende alternative innføringer av ny 420 kV kraftledningstrasé fra Seldalsheia – Espeland samt traséer for omlegging av eksisterende 300 kV.

Figur 2-3. Kart over planlagt tiltak tilknyttet Helgaland transformatorstasjon med tilhørende alternative innføringer av ny 420 kV kraftledningstrasé fra Seldalsheia – Helgaland samt planlagt trasé for omlegging av eksisterende 300 kV kraftledninger.

Figur 2-4. Kart over planlagt tiltak tilknyttet Fagraftjell transformatorstasjon med tilhørende alternative innføringer av ny 420 kV kraftledningstrasé fra Seldalsheia – Fagraftjell samt planlagte traséer for omlegging av eksisterende 300 kV kraftledninger.

Figur 2-5. Kart over planlagt tiltak tilknyttet Bogafjell fjellhall transformatorstasjon med tilhørende alternative innføringer av ny 420 kV kraftledningstrasé fra Seldalsheia – Bogafjell fjellhall samt planlagte traséer for omlegging av eksisterende 300 kV kraftledninger.

3 LANDSKAP

3.1 Begreper og definisjoner

3.1.1 Landskap

Begrepet «landskap» er i denne rapporten uløselig knyttet til et konkret geografisk område, selv om alle egenskaper og betydninger ikke nødvendigvis vil være av fysisk karakter. Videre legges definisjonen i Den europeiske landskapskonvensjonen til grunn. Begrepet landskap defineres her som:

Landskap betyr et område, slik folk oppfatter det, hvis særpreg er et resultat av påvirkning fra og samspill mellom naturlige og/ eller menneskelige faktorer. (Nordens landskap, 2003)

I tråd med denne definisjonen omfatter begrepet landskap de fysiske omgivelsene vi lever og beveger oss i. Det omfatter alle typer områder fra villmarkspregete områder, åpent hav og kyst, til jordbrukslandskap med inn- og utmark, skogsbygder, tettsteder og urbane miljøer og alt fra hverdagslandskapet til opplevelsesrike reisemål.

Landskapet kan være en viktig identitetsskaper eller skape ramme for opplevelser. Det er mange ulike interesser og brukergrupper knyttet til et landskap, og like mange ulike måter å oppleve landskapet på. Landskapet påvirkes både av menneskelig aktivitet og av naturprosesser, og det er i stadig endring. Landskapet har en egenkvalitet. Derfor er det viktig å beskrive kvalitetene i og verdiene av et landskap for å kunne forvalte det som en ressurs. I tillegg kan landskap stå overfor trusler som forringer kvalitetene dersom ingenting gjøres aktivt for å motvirke dette.

3.1.2 Landskapsbilde

Begrepet landskapsbilde favner landskapets visuelle dimensjon og understreker betydningen av denne i folks opplevelse av landskapet og i vårt forhold til landskapskvalitet (Nordens landskap, 2003).

Landskapsbildet brukes i denne sammenhengen som en betegnelse på de visuelle og estetiske kvalitetene i landskapet. Begrepet omfatter både det åpne natur- og landbrukslandskapet og det mer bebygde landskapet.

Statens vegvesens Håndbok 140 / V712 bruker følgende definisjon på begrepet landskapsbilde:

Landskapsbildet dannes av de ulike mønstrene i landskapet med landformen/ terrengformen som ramme. Innholdet i bildet dannes av de ulike landskapselementene som vegetasjon, bebyggelse, elver og vann. Sammen danner disse mønstrene visuelle kvaliteter som synliggjøres i form av vertikale skiller, landemerker, knutepunkter, områder, skala, åpenhet, tetthet og retninger. Kombinasjon og samspill mellom mønster og enkeltelementer avgjør den visuelle og landskapsestetiske kvaliteten på området.

I denne rapporten redegjøres det for landskapet som blir påvirket av utbyggingen av ny 420 kV ledning Seldalsheia – Stokkeland, inkl. ny transformatorstasjon i Stokkelandområdet og omlegging av 300 kV transmisjonsnett. Landskapets visuelle egenskaper omtales og kvalitetene i landskapet, trusler og dets sårbarhet og tåleevne for inngrep vurderes og beskrives. I tillegg vurderes landskapets verdi. Til slutt vurderes hvilke konsekvenser utbyggingen vil få for det berørte landskapet, og mulige avbøtende tiltak for negative konsekvenser beskrives. Denne informasjonen vil bidra til at hensynet til landskapskvalitetene blir innarbeidet i den videre prosessen, og at man i størst mulig grad velger løsninger som tar vare på området sine kvaliteter for ettertida.

3.1.3 Landskapskarakter

Landskapskarakter er definert på følgende måte:

Landskapskarakterer et uttrykk for samspillet mellom et områdes naturgrunnlag, arealbruk, historiske og kulturelle innhold, og romlige og andre sansbare forhold som særpreger området og adskiller det fra omkringliggende landskap.

Fastsetting av landskapskarakter bygger på en helhetlig tolkning av landskapet slik det forstås og oppfattes, jfr. Den europeiske landskapskonvensjonen.

3.1.4 Tiltaksområdet

Tiltaksområdet omfatter alle områder som blir direkte påvirket av den planlagte utbyggingen med tilhørende aktiviteter. Dette inkluderer i denne rapporten: kraftledningen med master, ledninger og fundament, ny transformatorstasjon og omlegging av 300 kV transmisijsnett. I tillegg kommer permanente anleggsveger og ellers andre områder som blir fysisk påvirket.

3.1.5 Influensområdet

Influensområdet omfatter tiltaksområdet og en sone rundt dette området der man kan forvente fysiske og visuelle effekter ved en eventuell utbygging. Denne sonen inkluderer bl.a. områder som berøres av fjernvirkningen av utbyggingen. Størrelsen på influensområdet vil avhenge av synligheten av tiltaket, som igjen er avhengig av en rekke faktorer:

- Terrengformer og landskapsrom
- Standpunkt, avstand
- Lysforhold, årstider og vær
- Bakgrunn – kontrast eller silhuettvirkning
- Fargesetting
- Vegetasjon

3.1.6 Visuelt influensområde

I forbindelse med kraftledninger snakker man om ulike soner hvorfra master og kraftledninger er mer eller mindre synlig (Berg 1996).

Visuelt territorium: Det arealet objektet legger visuelt beslag på. Innenfor denne sonen må man flytte blikket for å fange inn hele objektet. Avstanden regnes til 3 x mastehøyden (tilsier normalt 75 – 90 m).

Visuell dominanssone: Sonen rekker ut til det punktet der betrakteren ikke lenger ser kun objektet (objektet fyller hele synsfeltet), men ser det sammen med omgivelsene. Avstandsverdien vil ligge på 8 – 10 x objekthøyden (inntil ca. 300 m).

Visuell influenssone: Denne sonen vil være sterkt avhengig av siktforhold og dagslys. Basert på erfaringstall er denne grensen for hvor master og ledninger blir vurdert som godt synlige som et sammenhengende anlegg satt til 4 km.

Visuell siktsone: Sonen strekker seg videre til det området der anlegget ikke lengre er synlig. På klare sommerdager kan dette være 20 – 40 km. Det antas at anlegget fra denne avstanden, tross synlighet vil ha liten betydning for det visuelle inntrykket.

I denne rapporten er grensen for det visuelle influensområdet som utredes satt til 4 km.

3.2 Tiltakets påvirkning på landskapsbildet

3.2.1 Generelt om virkninger av kraftledninger på landskapsbildet

Metoden beskrevet i håndbok V712 tar utgangspunkt i vurdering av veganlegg og noen av forutsetningene må derfor tilpasses når det gjelder andre typer tiltak. En kraftledningstrasé ligger gjerne horisontalt og kan være med på å forflata landskapet. I den grad ledningstraséene går vertikalt blir de ofte mer markante. Generelt bør ledningstraséene følge overordna strukturer i landskapet, samtidig oppstår gjerne de største konfliktene i nærmiljøet. Hvordan en kraftledning oppfattes er blant annet avhengig av noen faktorer som er vist i tabellen under. Disse faktorene spiller inn når det skal fastsettes hvilket omfang utbyggingen av ny 420 kV Seldalsheia - Stokkeland vil ha for landskapsbildet.

Mennesket	- Ulike interesser og brukere knyttet til landskap - Ulik opplevelse av tiltaket
Kraftledningene	- Anleggets form, farge, mønster, skala, tekstur - Utstrekningen av anlegget; antall store installasjoner/bygg/inngrep - Oppstilling, geometrisk mønster, visuell forankring - Lyssetting
Landskapet	- Avstand, høyde over havet - Standpunkt, del av synsfelt, bakgrunn, forgrunn - Vær, sikt, lysforhold - Kumulativ effekt, andre attraksjoner, landskapsbildets helhet

Hovedpoenget i dette tilfelle er at tiltaket ikke direkte berører alle delene av landskapet, men vil ha mer eller mindre innvirkning på landskapsbildet for store områder og ulike landskapstyper. I denne rapporten vil vurderingen av omfanget beskrive hvordan kraftledningen oppfattes i landskapet, eller sagt med andre ord; hvordan landskapsbildet påvirkes.

3.2.2 Generelt om virkninger av transformatorstasjoner på landskapsbildet

Landskapsvurderingen av transformatorstasjonen i denne rapporten tar i hovedsak utgangspunkt i de ulike alternativenes:

- Lokalisering og forhold til topografi, vegetasjon og elementer
- Dimensjon og skala i forhold til landskapets skala
- Eksponering og skjerming av anlegget fra omgivelsene uten tiltak

Omfang og konsekvens for hvert ledningstraséalternativ og hvert transformatorstasjonsområde vurderes hver for seg før de ses på i en helhetlig vurdering av hvert totale alternativ.

3.3 Avgrensning mot andre fagtema

Kulturminner og kulturmiljø

Kulturminner og kulturmiljøer inngår i tema landskap i den grad de representerer vesentlige forhold som inngår i landskapskarakteren, som nøkkelementer eller strukturer og sammenhenger som preger landskapet. Kulturmiljøer og kulturminner over og under bakken fra alle perioder behandles ellers i delrapport 2.

Naturmangfold

Naturtyper, individer og bestander av plante- og dyrearter omfattes av tema landskap kun i den grad de utgjør en vesentlig del av landskapskarakteren, eksempelvis yrende fugleliv i et fuglefjell. Betydningen av biologisk mangfold i et vitenskapelig og økologisk perspektiv behandles i delrapport 3.

Friluftsliv og nærmiljø

Friluftsliv kan inngå i tema landskap i den grad det utgjør en vesentlig del av landskapskarakteren, eksempelvis gjennom utstrakt tilrettelegging eller spor etter intensiv bruk. Verdi- og konsekvensvurderingen for tema landskap skal imidlertid være uavhengig av bruksintensitet eller tilrettelegging/tilgjengelighet, da dette dekkes i delrapport 6.

Reiseliv

Reiseliv inngår i tema landskap i den grad det utgjør en vesentlig del av landskapskarakteren, eksempelvis gjennom infrastruktur og fasiliteter. Verdi- og konsekvensvurderingen for tema landskap skal imidlertid være uavhengig av bruksintensitet eller grad av utbygging/tilrettelegging for reiseliv. Dette dekkes i delrapport 7.

3.4 Metodikk

3.4.1 Datagrunnlag og -kvalitet

Det er innhentet data fra ulike kilder som beskriver eller gir informasjon om landskap og landskapselementer. Disse kildene er blant annet:

Eksisterende informasjon

- Beskrivelse av de tekniske planene og oversiktskart.
- Lyse Sentralnett AS – Ny 420 kV sentralnettforbindelse i Sør-Rogaland – Konsekvensutredning landskap, friluftsliv og reiseliv, 15.5.2013
- Multiconsult ASA – Overordna konsekvensanalyser for Konsept 3 (Lyse-Stølaheia 420 kV), 30.4.2015
- Norsk institutt for Skog og Landskap (tidligere NIJOS) – beskrivelse av landskapsregion 18, 19 og 22.
- Stavanger Turistforening - Vakre landskap i Rogaland

Kartdata

- Digitalt kartgrunnlag (N50)
- NIJOS inndeling i Landskapsregioner og underregioner
- Naturbase – informasjon om kulturlandskap, friluftsområde, naturvernområde o.l.
- Kilden, Skog og landskap
- Miljøstatus
- Norgeskart, samt ortofoto på nett og Google earth

Befaring

Stasjonsområdene ble befart i februar og mai 2016, mens ledningstraséen ble befart i april og august samme år. Influensområdet er befart hovedsakelig fra bil og dels til fots. Været har variert fra regn og

lettskyet til pent vær under befaringene, og gav et greit inntrykk av influensområdet. Registreringene består hovedsakelig av fotografier.

Visualiseringer/fotomontasjer

Visualiseringer er lagt ved, se vedlegg 1-1 og se link til de forskjellige illustrasjonene i kapittel 3.8 Omfang og mulige konsekvenser.

Datakvalitet

Datagrunnlaget vurderes samlet sett som godt.

3.4.2 Inndeling

Beskrivelsen av landskapet er basert på kunnskap tilegnet gjennom innsamling av dokumentert materiale (litteratur, kart, m.m.) og befaring i felt. De fleste delområder er befart og dokumentert med foto.

Endelig inndeling og avgrensing av delområder gjøres på bakgrunn av:

- Romlighet (skala og detaljeringsgrad må korrespondere med prosjektet)
- Områder med ulik landskapskarakter
- Grad av bebygd areal
- Lokal gjenkjenning av avgrensing og navnsetting

I forbindelse med utredningen av ny 420 kV ledning Seldalsheia – Stokkeland, inkl. ny transformatorstasjon i Stokkelandområdet og omlegging av 300 kV transmisjonsnett er influensområdet delt inn i 3 delområdetyper (se Figur 3-1):

- 1) Lavfjellsområdene
- 2) Landbruksdalene – og flatene
- 3) Byområdene Ålgård – Figgjo og Orstad – Bogafjell – Ganddal.

3.4.3 Verdi- og omfangskriterier

For å fastsette verdien av landskapsbildet er det nødvendig å se på de ulike komponentene i landskapsbildet; terrengform, vann, vegetasjon og kulturpåvirkning. De ulike komponentene tillegges vekt etter hvilken betydning de har for landskapsbildet i det aktuelle landskapet.

Verdivurderingen tar utgangspunkt i tre ulike områdetyper:

- Områder der naturlandskapet er dominerende
- Områder i spredtbygde strøk
- Områder i by og tettbygde strøk

Hvert delområde skal plasseres i en av de tre områdetypene. Det er utarbeidet kriterier for hver områdetype, kriteriene er gjengitt i Konsekvensanalyser V712 (Tabell 3-1). Utgangspunktet for verdivurderingen er at områder som er typiske eller vanlige for stedet har middels verdi. Det skal spesielt redegjøres for hvert enkelt områdes klassifisering.

Tabell 3-1. Kriterier for vurderinger av landskapsbildets verdi. Kategoriene Liten (L), middels (M) og stor verdi (S) benyttes. Kilde: Vegdirektoratet (2014).

	Verdi	Kriterier
Naturlandskapet	L	- Med reduserte visuelle kvaliteter
	M	- Med visuelle kvaliteter som er typiske/ representative for landskapet i et større område/region - med visuelle kvaliteter som utgjør et vanlig godt totalinntrykk
	S	- Med spesielt gode visuelle kvaliteter enn det som er vanlig i et større område/region - der landskapet er unikt i nasjonal sammenheng
Spredtbygde strøk	L	- Med reduserte visuelle kvaliteter - hvor landskap og bebyggelse/anlegg til sammen utgjør et mindre godt totalinntrykk
	M	- Med visuelle kvaliteter og som er typiske/ representative for landskapet i et større område/region - hvor landskap og bebyggelse/anlegg til sammen utgjør et vanlig godt totalinntrykk
	S	- med spesielt gode visuelle kvaliteter enn det som er vanlig i et større område/region - hvor landskap og bebyggelse/anlegg til sammen utgjør et spesielt godt eller unikt totalinntrykk
By og tettbygde strøk	L	- bryter med byformen og utgjør et mindre godt totalinntrykk - med reduserte eller dårlige visuelle kvaliteter eller utgjør et mindre godt totalinntrykk.
	M	- som er tilpasset byformen og utgjør et vanlig godt totalinntrykk - med visuelle kvaliteter som er vanlige eller utgjør et vanlig godt totalinntrykk
	S	- som forsterker byformen og utgjør et spesielt godt totalinntrykk - om har spesielt gode visuelle kvaliteter eller utgjør et spesielt godt totalinntrykk

Neste trinn består i å beskrive og vurdere utbyggingens omfang.

Tiltakets omfang beskrives gjennom virkning på elementene i landskapet. Omfanget er knyttet til tiltakets eksponering og landskapets sårbarhet. Inngrepets virkning på landskapsbildet vurderes som fjernvirkning eller nærvirkning. Ved fjernvirkning har inngrepet virkning på store områder, mens det ved nærvirkning først og fremst påvirker et mindre område. Kriterier for å vurdere omfang av tiltaket i forhold til landskapsbildet er gitt i tabell 3, som er hentet fra Konsekvensanalyser V712. For landskapsbilde anses omfanget for den kortsiktige anleggsfasen ikke å være avgjørende for beslutningstakingen.

Tabell 3-2. Kriterier for vurderinger tiltakets omfang for landskapsbildet. Kilde: Vegdirektoratet (2014).

	Omfang	Tiltaket vil
Tiltakets lokalisering og linjetøring	positivt	- framheve landskapets/stedets form og elementer, og tilføre landskapet nye kvaliteter
	lite eller intet	- stort sett være tilpasset/ha visuell forankring
	negativt	- dårlig tilpasset/har stedvis dårlig visuell forankring
Tiltakets dimensjon/skala	positiv	- erstatte eller endre eksisterende vegger eller anlegg slik at disse vil stå i et mer harmonisk forhold
	lite eller intet	- stort sett stå i et harmonisk forhold til landskapets skala
	negativt	- Stå i et lite harmonisk forhold til landskapets skala, sprengte landskapets og omgivelsenes skala
Tiltakets utforming	positiv	- styrke og framheve omgivelsenes kvaliteter og særpreget
	lite eller intet	- stort sett være tilpasset omgivelsene
	negativt	- dårlig tilpasset omgivelsene

3.5 Områdebeskrivelse landskapsregioner

3.5.1 Landskapets hovedkarakter

Beskrivelsen av de overordnede trekkene i landskapet skal gi grunnlag for å vurdere hvordan tiltaket vil framstå, og i hvilken grad det er mulig å tilpasse et tiltak til landskapet. Innenfor influensområdet på 4 km berøres landskapsregionene 18 *Heibygdene i Dalane og Jæren*, underregion 18.3 *Jæren fjellbygd*, landskapsregion 19 *Jæren og Lista* underregion 19.2 *Låg-Jæren* og landskapsregion 22 *Midtre byder på Vestlandet*, underregion 22.2 *Lysefjorden/Frafjorden*.

Landskapsregionene er beskrevet på overordnet nivå i Norsk institutt for bioøkonomi (tidligere Norsk institutt for skog og landskap) nasjonale referansesystem for landskap. Beskrivelsene i følgende kapitler omfatter store områder, men gir likevel et innblikk i de områdene utredningen behandler.

3.5.2 Landskapsregion 18 – Heibygdene i Dalane og Jæren

Hele regionen har et kupert terreng med bergkoller og daler. Bergkollene varierer i omfang og høyde, men toppene av kollene ligger over store områder i noenlunde samme høyde. I underregion 18.3 *Jæren fjellbygd* har landformen preg av kupert åsterreng. Næringsfattige og harde bergarter har gitt regionen lite løsmasser. Her stikker utallige nakne fjellknauser, kammer og koller opp, og gir regionens topper et skrint og nakent preg. I bergartenes sprekkestrukturer har breer og elver erodert ut utallige smådaler og forsengkninger. Spredt gjennom regionen mykes det nakne og golde landskapet opp av bunnmorene nede i disse senkningene.

I innlandet spiller vann og vassdrag en betydelig rolle som markante element i regionens landskap. Vanlig er små og store krokete vann godt nedsenket mellom bergkoller og nakne sva. Fattige bergarter favoriserer nøysomme gras- og lyngarter, og nettopp slike arter dominerer vegetasjonen i regionens snaue knaus- og heiområder.

Det meste av dagens bosetting følger regionens sprekkedaler, og ligger helst nede i dalbunnene. Det finnes noen tettsteder, men området er for det meste spredt bebyggd. Oppe i heiene og åsene finnes det en del nyere hytter og fritidshus. Eldre bebyggelse har gjerne en overvekt av typisk vestlandsk byggeskikk og regionen har til dels betydelige fornminner av ulike alder som følger landskapsstrukturene.

3.5.3 Landskapsregion 19 – Jæren og Lista

Landskapsregion 19 deles i tre ulike hovedtyper av landskap: kyst, låglandet og høglandet. Kraftledningene i utredningen går gjennom låglandet, underregion 19.2 *Låg-Jæren*. Jæren danner Norges største lavlandsslette. Låglandet er flatt og svakt bølgende, og består hovedsakelig av morene. Store deler av underregionen er oppdyrket. Tidligere var det lite skog her, men de siste tiårene er det blitt flere plantefelt av barskog innimellom de oppdyrkede områdene. Kulturbeite samt dyrking av grasfor til slått dominerer den dyrkede marken. Rydningsrøyser og steingjerder gir regionen særpreg. Gårdene preger bebyggelsen, men det er lite igjen av tradisjonell gårdsbebyggelse. Bolighus, tettsteder og byer er blitt mer dominerende.

3.5.4 Landskapsregion 22 – Midtre byder på Vestlandet

Regionen kan ses på som et belte mellom fjordmunningene og de indre bygdene. Regionen går fra Rogaland til Nørd-Møre, og landformene varierer mye. I underregion 22.2 *Lysefjorden/Frafjorden* er det høye og steile bergsider. Løsmassedekket i regionen er tynt, men i fjorddelene er det likevel tykt

nok til at det er frodig. Regionen er preget av store fjordløp som danner gulv i landskapsrommene samt ferdselsårer. Der det ikke er fjord i regionen består vannspeilet av fjordsjøer. Rennende vann er også et gjennomgående karaktertrekk i dalene, og lyden av vannet preger natur – og kulturmiljøer i dalbunnene. Det er også stryk og fossefall både langs fjordene og i dalene. Skog dominerer i regionen, spesielt løv – og blandingskog. Et særpreg i regionen er store områder med edelløvskog. Sammen med region 23 er denne regionen et av landets kjerneområder for lauvingslier. Det er flere områder med granplantefelt i regionen. Over skoggrensen er det vanlig med ulike typer hei – og rabbe. Det er også innslag av oseaniske arter her. Tyngden av vestlandsjordbruket ligger i regionen, og har et antall aktive gårder som er nest høyest i landet. Det er også Norges største husdyrregion målt i antall beitedyr (sau, geit, storfe). Det er fortsatt en del aktive setrer i regionen. Bygningsmiljø tilknyttet sjøen preger regionen. Tettstedene er for det meste i dalbunnene ved fjordene. Industriområder finnes spredt i regionen. Veinettet er utstrakt, men følger både fjordløp og større daler. Tunneler binder stedvis fjorder/daler sammen. Fergene er fortsatt viktig for samferdselen.

3.6 Delområdetyper

3.6.1 Delområdetype 1 – Lavfjellsområdene

Lavfjellsområdene er de høyeste områdene i influensområdet. Oppstikkende koller og mindre vann skaper variasjon og kontrast i landskapsbildet her. Vidt utsyn over dalene (landbruksdalene – og flatene) og mot de andre lavfjellsområdene byr på opplevelsesmuligheter og gjør disse områdene til attraktive turmål. Et utbredt kraftledningsnett krysser over flere av områdene og blir ruvende elementer i et ellers lite berørt landskap. Det er lite bebyggelse i lavfjellsområdene og få større inngrep.

Berggrunnen i lavfjellsområdene er variert, og domineres av diorittisk til granittisk gneis, migmatitt og granitt, granodioritt med innslag av andre bergarter. I store deler av områdene er bart fjell og stedvis tynt dekke dominerende. I lavereliggende områder i delområdene er det tynn og tykk morene som dominerer. I områdene med tykkere løsmassedekke er det løvskog som dominerer.

Delområdene inngår hovedsakelig i landskapsregion 18 – *Heibygdene i Dalane og Jæren*, et nordøstlig hjørnet inngår i landskapsregion 21 – *Midtre bygder på Vestlandet*.

3.6.2 Delområdetype 2 – Landbruksdalene – og flatene

Lavfjellsområdene brytes opp av de mange dalene/flatene i *delområdetype 2 – Landbruksdalene – og flatene*. Her er vegetasjonen frodigere og landskapsbildet preges av landbruksareal. Landskapet oppleves åpent, lyst og sammensatt. Det er mye flott kulturlandskap i delområdetypen, også noen som er registrert som nasjonalt og regionalt viktig.

Bebyggelsen i delområdene preges av spredt gårdsbebyggelse. I noen områder er det for øvrig noe tettere bebyggelse. Ferdselsårer i form av hovedveier og mindre fylkesveier går gjennom dalbunnene. Det er flere store masseuttaksområder i delområdene. Kraftledninger går gjennom delområdene i varierende retninger.

Berggrunnen i delområdetypen består hovedsakelig av diorittisk til granittisk gneis, migmatitt og noen områder med granitt, granodioritt. Løsmassene består for det mest av tykk morene og større områder med breelavsetning samt noen mindre områder med elve– og bekkeavsetning. Torv og myr finnes også i delområdetypen.

Delområdene inngår hovedsakelig i landskapsregion 18 – *Heibygdene i Dalane og Jæren*, et nordøstlig hjørnet inngår i landskapsregion 21 – *Midtre bygder på Vestlandet* og et vestlig område går inn i landskapsregion 19 – *Jæren og Lista*.

3.6.3 Delområdetype 3 – Byområdene

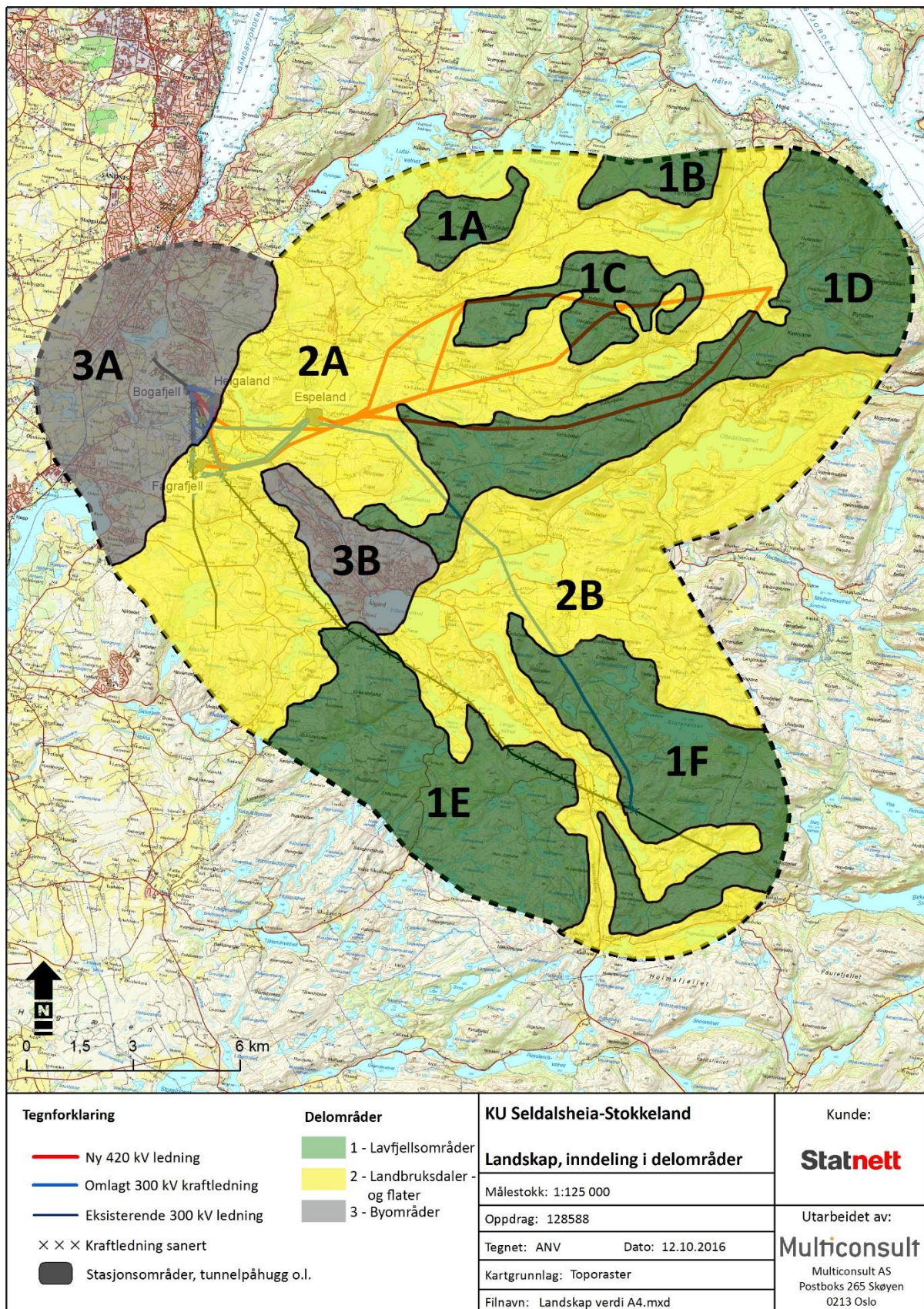
Byområdene består av tettere bebyggelse med handel – og industriområder samt noe landbruksareal og nærfriluftsområder.

Delområde 2A inngår i landskapsregion 19 – *Jæren og Lista* og noe i landskapsregion 18 – *Heibygdene i Dalane og Jæren*, mens delområde 2B inngår kun i landskapsregion 18 – *Heibygdene i Dalane og Jæren*.

3.7 Delområder og verdivurdering

Delområdene er noe justert sammenlignet med overordna KU for konsept 3 (2015). Dette er gjort på bakgrunn av ytterligere befaring og vurderinger av området. Skogsdrag utgår som egen delområdetype og inngår her som del av landbruksdaler – og flater og byområder.

Delområdene og verdivurderingen for influensområdet er gjort så detaljert det er funnet praktisk for utredningen. Det forekommer likevel noen variasjoner i landskapsverdi innenfor hvert område. I vurderingene av omfang og konsekvens for trasé- og stasjonsalternativene i kapittel 3.8 vil noen av variasjonene som ikke fremkommer i denne oversikten bli lagt til grunn.

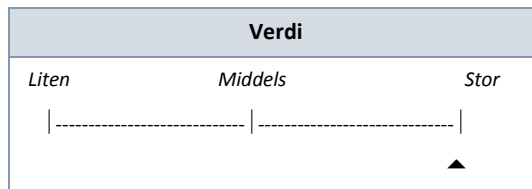

Figur 3-1. Delområder i influensområdet for utredning av tema landskap.

1A Øykjafjellet – Skrussfjellet

Delområde 1A består av de to toppene Øykjafjellet og Skrussfjellet samt noen mindre topper. Arealtypen domineres av snaumark i de høyeste områdene og løvskog i lavereliggende deler. Ned mot Kylllesvatnet i vest er det barskogområder. Et nett av skogsbilveier – og merka turveier i området gjør det godt tilgjengelig. Alsvik naturcenter, et godt tilrettelagt område for blant annet turgåing, padling og fising ligger i delområdet. For mer om dette området se delrapport 6 om friluftsliv. En kraftlinje går i delområdets nordvestlige del. Ellers er det lite tekniske inngrep og bebyggelse her. Det er registrert funn av noen kulturminner fra jernalder i området, samt at Alsvik er SEFRAK-bygning. For mer info om kulturminner i influensområdet se delrapport 2.

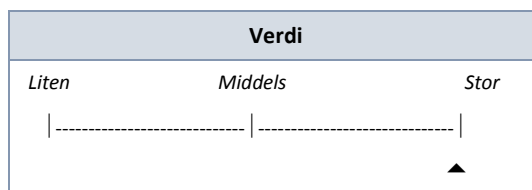
Området er vurdert til å ha **stor verdi**, der landskapet er uvanlig i et større område/region.

1B Kjøllenuten – Dyråfjellet

Delområde 1B består av topper i varierende størrelse, der Husafjellet og Dyråfjellet er de høyeste på over 450 m.o.h. Det går traktorveier inn i området fra Veraland i sør, og det er turløyper til toppene. Det er god utsikt fra toppene og man ser langt i alle retninger. Som i delområde 1A domineres arealtypen av snaumark på de høyeste områdene, men det er en variasjon mellom løvskog, barskog og blandingskog i de lavereliggende delene. Det er lite eller ingen bebyggelse i delområdet, og det er ellers lite berørt. Det er ikke registrert funn av noen kulturminner her. For mer info om kulturminner i influensområdet se delrapport 2.

Området er vurdert til å ha **stor verdi**, der landskapet er uvanlig i et større område/region.

1C Vardafjell – Kjerringfjellet – Stølsfjellet

Området består av et kupert landskap med fjelltopper, bestående hovedsakelig av snaumark, med områder med myr og skog innimellom. Flere småvann utgjør viktige elementer i landskapsbildet. Det er noen turstier og traktorveier i delområdet.

Det er lite bebyggelse i delområdet. En kraftledning krysser delområdet fra øst til vest og går gjennom delområdets østlige område, fra nord til sør. Det er gitt konsesjon til vindkraftverket Vardafjellet vindpark sentralt innenfor vestre del av området, men konsesjonen er påklaget og ikke rettskraftig.

Det er gjort få funn av automatisk fredete kulturminner. For mer info om kulturminner i influensområdet se delrapport 2.

Figur 3-2. Vardafjellet sett fra Kråkedal.

Området er vurdert til å ha **middels verdi**, der landskapet er representativt for regionen og har vanlig gode visuelle kvaliteter.

Verdi		
Liten	Middels	Stor
----- -----		
▲		

1D Selvikstakken – Bynuten – Kvelvane – Håfjellet

1E - Selvikstakken – Bynuten – Kvelvane - Håfjellet er et større relativt sammenhengende lavfjellsområde med innslag av større og mindre vann som beriker området. Som for de andre lavfjellsområdene er det også snaumark som dominerer som arealtype her. Lavereliggende områder domineres av løvskog.

Bynuten er den høyeste toppen her. Fra både Bynuten og Selvikstakken har man utstrakt utsikt over fjordene innover Ryfylket og over lavfjells – og jordbruksområdene nedover Jæren. Disse er populære turmål, og har T-merkede stier. Flere av vannene i nærheten er det også fritt fiske i. For mer info om friluftsliv i delområdet se delrapport 6. Bynuten er beskrevet som vakkert landskap (3 av 4 stjerner) i

området «Bynuten – Lauvvik» i «Vakre landskap i Rogaland» utarbeidet av Stavanger Turistforening i 2009.

Kraftledninger krysser delområdet fra nord til sør ved Oltedal, der delområdet grenser mot delområde 2A. Det går også kraftledninger gjennom det nordøstlige hjørnet (fra øst til vest) mellom Rullefjellet og Selvigstakken.

Det er registrert funn av automatisk fredete kulturminner her. For mer info om kulturminner i influensområdet se delrapport 2.

Figur 3-3. Håfjellet og andre topper i delområde 1D sett fra Hengjafjellet i delområde 2B.

Området er vurdert til å ha **stor verdi**, der landskapet er uvanlig i et større område/region.

Verdi		
Liten	Middels	Stor
----- -----		▲

1E Eidlandsfjellet – Stora Jolifjellet – Tindafjellet

Delområde 1E Eidlandsfjellet – Stora Jolifjellet – Tindafjellet er et lavfjellsområde beliggende sørvest i influensområdet. Det er et kupert område med flere småvann og noen litt større vann. Flere av toppene er toppturmål. Som for de andre lavfjellsområdene er det også snaumark som dominerer som arealtype her. I lavereliggende områder er det løvskog og barskog.

Det er et nett av traktorveier som går over store deler av området. Fv 201 krysser området fra sørvest til nordøst. En kraftledning krysser området fra øst til vest i nordlig hjørne. Ellers er området lite berørt av tekniske inngrep. Det er gitt konsesjon til vindkraftverket Skurvenuten og Tindafjellet vindpark, der Tindafjellet ligger i nordøstre del av delområdet. Det er et mindre vindkraftverk bestående av fem vindturbiner, hvorav tre av vindturbinene med tilhørende veier er på Tindafjell.

Det er registrert få eller ingen funn av automatisk fredete kulturminner her. For mer info om kulturminner i influensområdet se delrapport 2.

Figur 3-4 Eksisterende 300 kV ledning ved grusvei i delområdet østlige del.

Området er vurdert til å ha **middels verdi**, der landskapet er representativt for regionen og har vanlig gode visuelle kvaliteter.

Verdi		
Liten	Middels	Stor
----- ----- ▲		

1F Hellelandsnipa – Fitjanuten

Delområde *1F Hellelandsnipa – Fitjarnuten* er et stort, relativt sammenhengende, kupert lavfjellsområde med flere vann av varierende størrelse. Storavatnet, det største vannet i delområdet er en inngjerdet drikkevannskilde med reguleringshøyde opp til 10 meter. Store deler av området består av snaumark og lite vegetasjon. Det er store områder med kystlynghei, en utvalgt naturtype, i området. Det er også myrområder og områder med dyrka jord og innmarksbeite innimellom toppene. De laveste delene i området domineres av løvskog. Fitjanuten er et populært toppturmål. Tindafjellet er også et populært toppturmål, men er ifølge Gjesdal kommune noe mindre brukt. For mer info om disse, se delrapport 6 om friluftsliv.

Traktorveier går inn i området fra landbruksområdene i delområde *2B*. En kraftledning krysser delområdets nordvestlige del og en omtrent midt i delområdet fra nordøst til vest. Det er registrert få eller ingen funn av automatisk fredete kulturminner her. For mer info om kulturminner i influensområdet se delrapport 2.

Figur 3-5. Fjellområdet i delområde 1F sett fra veien opp en høyde mot Rodleberget og Selshammaren.

Området er vurdert til å ha **middels verdi**, der landskapet er representativt for regionen og har vanlig gode visuelle kvaliteter.

Verdi		
Liten	Middels	Stor
----- ----- ▲		

2A Myrvang – Bråstein – Gjestaland

Delområde 2A Myrvang – Bråstein – Gjestaland er et landbruksområde med langstrakte daler som strekker seg fra øst til vest i influensområdet. Delområdet blir noe splittet opp av lavfjellsområder. Området består av småkupert og bølgende landskap, med landbruksområder i dalbunnene og oppover åssidene. Mindre og større skogsområder ligger spredt i delområdet. Melsheia og Rogaland Arboret er populære turområder, beliggende i nordvest. Det er både løvskogsområder og barskogområder her. Større og mindre myrområder ligger spredt i delområdet. Flere større vann beriker delområdets dalbunner. Bråsteinvatnet ligger langs E39. Fra veien har man utsikt over et stort og åpent vann, med kulturlandskap og skogsområder i bakkant. I den nordligste enden av vannet er det tilrettelagt badeplass.

Bråsteinåsen er en nut med geologisk verdi, beliggende øst i delområdet. Det er en støtsidemorene med en spesiell terrengform. Fra toppen av Bråsteinåsen har man vid utsikt. Den skiller seg ut fra landbrukslandskapet og er en kontrast til dette. På vestsiden av nuten er det dyrka mark nesten helt opp til toppen. Den har fått 4 av 4 stjerner (meget vakkert landskap) i rapporten «Vakre landskap i Rogaland» utarbeidet av Stavanger Turistforening i 2009.

Åslandsnuten er også spesiell i kvartærgeologisk sammenheng, da den har en karakteristisk støt – og lesidemorene. Den skiller seg ut i det ellers flate jordbrukslandskapet med sin særpregede, avrundede form. Som fra Bråsteinsnuten har man også fra Åslandsnuten vid utsikt over det ellers flate landbrukslandskapet rundt. Nuten har historisk tilknytning til andre verdenskrig med trappetrinn og kanonstillinger. Den har fått 3 av 4 stjerner (vakkert landskap) i rapporten «Vakre landskap i Rogaland».

Sygnø er enda en nut med spesiell geologi i delområdet. Den karakteristiske terrengformen blir fremhevet av vegetasjonen og det mangfoldige landskapet rundt. Det er god utsikt fra toppen. Vei og bygning nær toppen sjenerer visuelt, men ellers er det få inngrep som ødelegger landskapsbildet her. Nuten har fått 3 av 4 stjerner (vakkert landskap) i rapporten «Vakre landskap i Rogaland». Alle de tre beskrevne nutene ligger vest i delområdet.

Bebyggelsen domineres av spredt gårdsbebyggelse. Vest i delområdet ligger Sviland, et tettere bebygd område med boligfelt. Dette oppleves noe dårlig landskapstilpasset i det ellers åpne landbrukslandskapet. Flere fylkesveier går i dalbunnene. E39 krysser fra sør til nord i delområdets vestligste del. Kraftledninger krysser delområdet fra øst til vest med en avgreining mot sørøst. Her er det parallellføringer. Det går også kraftledninger fra nord til sør helt vest og helt øst i området. Det er flere grustak i delområdet, blant annet ved Husafjell og Kyllsvatnet.

Det er registrert funn av flere automatisk fredete kulturminner langs dalbunnen i delområdet, noe som viser til bruk av området langt tilbake i tid. Flere av bygningene i tilknytning til dagens gårdsområder er SEFRAK-bygninger (bygninger fra før 1900). For mer info om kulturminner i influensområdet se delrapport 2.

Figur 3-6. Bråsteinsnuten. Landbruksareal opp mot toppen av nuten på vestsiden.

Figur 3-7. Åslandsnutens karakteristiske runde terrengform med landbrukslandskap rundt.

Figur 3-8. Landbrukslandskapet i delområde 2A sett fra Åreskjold. Sygno ligger omtrent midt i bildet og Skjelbreitjørna til høyre i bildet. Landbruket strekker seg nesten helt opp mot toppen av Sygno. Boligfeltene ved Sviland kan sees bak Sygno, til venstre i bildet.

Figur 3-9. Bråsteinsvatnet med landbrukslandskap rundt.

Området er vurdert til å ha **stor verdi**, der landskapet er uvanlig i et større område/region.

Verdi		
Liten	Middels	Stor
----- -----		
		▲

2B Ytre Lima – Kydland

Delområde 2B Ytre Lima - Kydland er et landbruksområde med langstrakte daler som strekker seg fra nord til sør samt fra øst til vest i influensområdet. Delområdet blir, som delområde 2A, noe splittet opp av lavfjellsområder. Området består av småkupert og bølgende landbrukslandskap som blir noe splittet opp av skogsområder som ligger spredt i delområdet. I dalbunnene er det flere langstrakte, smale vann. Turområdet Eidlandsskogen samt en liten del av Eidlandsfjellet ligger helt nordvest i delområdet.

Limavatnet er et av vannene i delområdet. Det ligger i et område med spesiell kvartærgeologi og varierende terrengformer. Det er et mangfoldig landskap her, med høydedrag, myrer, kulturlandskap og kulturminner, og med vannet som gulv i landskapsrommet. Det er nasjonalt og regionalt viktige kulturlandskap her. Limagården, et restaurert bygdetun som er mulig å besøke, ligger også her. For mer info om kulturminner i influensområdet se delrapport 2. Eikjelifjellet, et populært og godt tilrettelagt toppturmål, ligger øst for Limavatnet. Noe tekniske inngrep som kraftledninger og boligområder som er lite tilpasset området trekker verdien av området noe ned. Området er i «Vakre landskap i Rogaland» vurdert til å være et meget vakkert landskap (4 av 4 stjerner).

Bebyggelsen domineres av spredt gårdsbebyggelse. Helt øst i delområdet ligger Oltedal. Her er bebyggelsen tettere og samlet i boligfelt. E39 og flere fylkesveier går gjennom delområdet i forskjellige retninger langs dalbunner – og flater. Ved Skurve, langs E39 vest i delområdet, ligger det et industriområde samt steinbrudd. Det er gitt konsesjon til vindkraftverket Skurvenuten og Tindafjellet vindpark, der Skurvenuten ligger i nordvestre del av delområdet. Det er et mindre vindkraftverk bestående av fem vindturbiner, hvorav to av vindturbinene med tilhørende veier er på Skurvenuten.

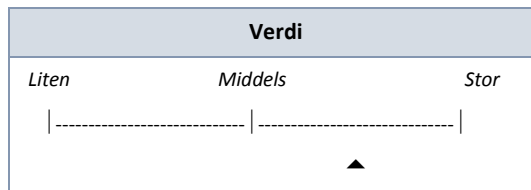

Figur 3-10. Limavatnet sett fra sørsiden, der vannet bukker inn mot Kluge, mot nordøst.

Figur 3-11. Limavatnet sett fra sør mot nordvest. Området bak bebyggelsen langs vannet mot venstre i bildet er et av to områder som er kategorisert som kulturlandskap i delområdet.

Området er vurdert til å ha **middels til stor verdi**, der landskapet er uvanlig i et større område/region.

3A Bogafjell – Ganddal

Delområde 3A *Bogafjell – Ganddal* er et relativt sammenhengende byområde med tettbebygde strøk, industri – og handelsområder som omkranses av nærfriluftsområder og noe landbruksareal.

Vagleskogen og Bogafjellet, som er friområder og del av regional grøntstruktur, ligger omtrent midt i delområdet. Her er det flere turstier og områdene er godt tilrettelagt. Stokkalandsvatnet er også et populært område for nærtur – og trening. Figgjoelva renner buktende gjennom delområdet fra vest til øst. Det ligger to internasjonalt viktige våtmarker (ramsar-områder) som hører inn under Jæren våtmarkssystem i delområdet. Disse ligger ved Lonavatnet og Lonaheia, vest i delområdet. Lonavatnet er også et naturreservat. Det er registrert funn av flere kulturminner i delområdet. For mer info om kulturminner i influensområdet se delrapport 2.

Flere veier går gjennom delområdet, i forskjellige retninger. Toglinjen går i vestlig hjørnet. Kraftledninger krysser fra øst til vest og nord til sør. Eksisterende Stokkeland transformatorstasjon ligger i delområdet.

Figur 3-12. Stokkelandsvatnet sett fra turstien på nordvestsiden av vannet. Stokkeland transformatorstasjon kan sees på andre siden av vannet, mot høyre side.

Figur 3-13. Bogaffjell. Kraftledninger går gjennom området og krysser turveien bildet er tatt fra. Mannen til venstre i bildet er med på et orienteringsløp.

Figur 3-14. Bogaffjell sett fra Bråsteinåsen. Til venstre i bildet kan man se kraftledningstraséen. Til høyre for denne ser man de nyere boligområdene på Bogaffjell.

Området er vurdert til å ha **middels til stor verdi**, der landskapet er representativt for regionen.

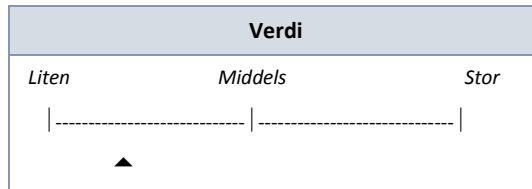
Verdi		
Liten	Middels	Stor
----- ----- ▲		

3B Ålgård – Figgjo

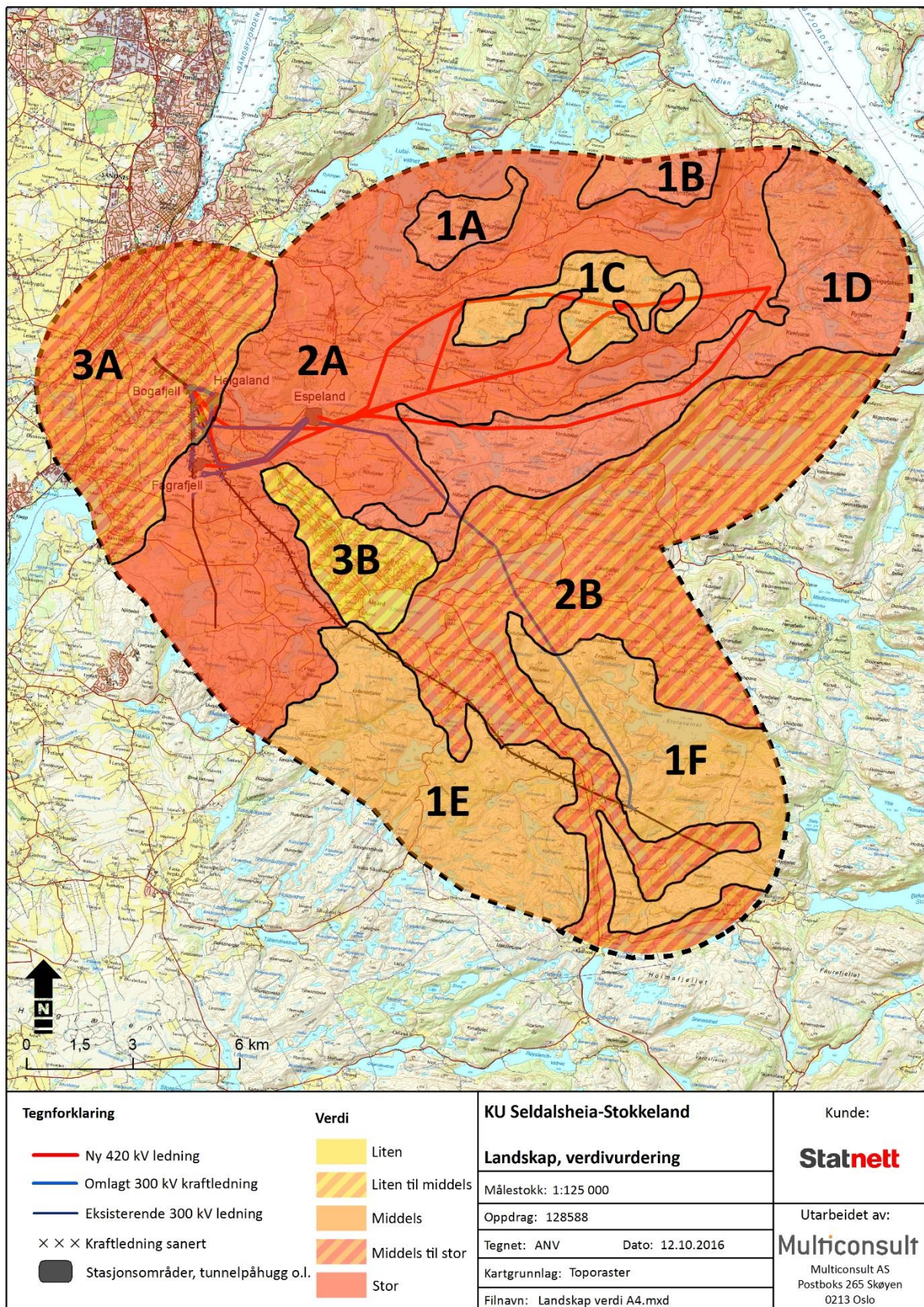
Delområde 3B Ålgård – Figgjo er et mindre sammenhengende tettstedsområde med boligområder, handel – og industri, beliggende i en liten dal på begge sider av Figgjoelva. Delområdet er omkranset av landbruks – og skogsområder i de slake dalsidene. Deler av Edlandsvatnet ligger i delområdets sørlige del. Rundt vannet går det en tursti og det er en offentlig badeplass her.

Bebyggelsen består hovedsakelig av boligområder, med spredte gårdsbruk i dalsidene lengst nord. Kongeparken fornøylespark ligger i delområdets østlige dalside. Det er også industriområder og grustak i delområdet. E39 går gjennom delområdet fra sørøst til nordvest. Fv294 går relativt parallelt med E39, men på andre siden av Figgjoelva. Det er registrert noen automatisk fredete kulturminner i delområdet. For mer info om kulturminner i influensområdet se delrapport 2.

Området er vurdert til å ha **liten til middels verdi**, der landskapet og bebyggelse til sammen gir et mindre godt totalinntrykk.

De ulike delområdenes verdi er oppsummert i Figur 3-15.

Figur 3-15. Verdivurdering av delområder for tema landskap.

3.8 Omfang og mulige konsekvenser

3.8.1 0-alternativet

0-alternativet utgjør referansealternativet og representerer forventet utvikling innenfor influensområdet uten utbygging innenfor et 20 års perspektiv.

Som beskrevet i hovedrapporten, kapittel 5.3 om nullalternativet, er det tre vindkraftutbygginger innenfor influensområdet som har fått konsesjon, hvorav ett er påklaget. Disse er tatt med i omfangsvurderingen. Det er flere utbyggingsprosjekter i ulike planfaser innenfor influensområdet for vurderte ledningstraséer og stasjonsområder, blant annet utredes alternativer for Fv505 og E39. Noen av alternativene vil kunne påvirke landskapet i områder som omfattes av denne rapporten, men det foreligger ikke noe vedtak, og har ikke blitt vurdert her.

3.8.2 420 kV Seldalsheia – Espeland

Strekket Seldalsheia – Espeland har fire alternative traséer.

Seldalsheia – Espeland (via 2.X/2.X.b)

Alternativet Seldalsheia – Espeland (via 2.X) berører direkte delområde 1C – Vardafjell og 2A – Myrvang – Bråstein - Gjestaland. Alternativet vil fra starten i øst gå mye parallelt med eksisterende ledningstrasé. På dette strekket vil den gå forbi det konsesjonsgitte, men påklagde, vindkraftverket Vardafjellet vindpark. I området mellom Kråkedalstjørna og Bugfjellet (i delområde 1C) går traséen ikke parallelt med eksisterende trasé. Ellers går den som parallellføring gjennom resten av delområde 1C, til den i delområde 2A går sørvestover forbi Skjelbreitjørna via nedkanten av Kråkeberget og Sygno. Her vil den krysse landbruksområder, turveier samt en kraftledning og Fv315 som begge går i øst-vestgående retning. Den går i området rundt veikryssingen relativt tett på et gårdsområde. Etter veikryssingen fortsetter ledningen oppover heien på østsiden av Kolfjell, over toppen Nibå og videre mot vest på nordsiden av Nutane og ned mot Espeland. I nedstigningen fra Nutane går ledningstraséen igjen tett på to gårdsområder.

Det vurderes som positivt at ledningen legges til eksisterende trasé fordi området allerede er berørt av kraftledninger. I området der traséen ikke lenger går i eksisterende ledningstrasé går den i hovedsak over landbruksområder og stedvis over topper og i høydedrag hvor den kan være mer eksponert og synlig mot horisonten.

Der det er lite vegetasjon kan kraftledningen være synlig fra flere steder i de direkte berørte delområdene (2A og 1C) samt fra toppene sør i delområde 1A og 1B og øst og stedvis langs nordsiden av delområde 1D i vestgående retning.

Omfanget av tiltaket på delstrekket 2.X vurderes å være **middels negativt** for området. Ledningen berører direkte delområde 1C med middels verdi og 2A med stor verdi. Konsekvensen av alternativ 2.X blir dermed **middels negativt** for landskapet.

For alternativ 2.X.b er det positivt at ledningen parallellføres med eksisterende kraftledning på en lengre strekning fordi området allerede er berørt av kraftledninger. Det er ikke mye vegetasjon i området som må ryddes, for det meste er det snaumark og fjell i dagen i området ledningen krysser. Varianten er derfor ikke vurdert med større omfang enn for alternativ 2.X.

Omfanget av tiltaket på delstrekket 2.Xb vurderes å være **middels negativt** for området. Ledningen berører direkte delområde 1C med middels verdi og 2A med stor verdi. Konsekvensen av alternativ 2.X.b blir dermed også **middels negativt** for landskapet.

For illustrasjon av alternativ 2.X.b, se vedlegg 1-1 nr. 7 (dagens situasjon og illustrasjon).

Seldalsheia – Espeland (via 3.X)

Alternativet Seldalsheia – Espeland (via 3.X) berører direkte delområde 1C – *Vardafjell* og 2A – *Myrvang – Bråstein - Gjestaland*. Den vil fra starten i øst gå parallelt med eksisterende ledningstrasé, i samme trasé som alternativ 2.X. På dette strekket vil den gå forbi det konsesjonsgitte, men påklagde, vindkraftverket her. Alternativ 3.X avsluttes som parallellføring like nord for Skjelbreitjørna, hvor den knekker sørvestover langs østsiden av vannet. Den går tett på både vannet og turveien som går langs vannet. I sørøstenden av vannet krysser ledningen en eksisterende kraftledning og Fv315 som begge går i øst-vestlig retning. Videre mot sørvest blir det et kort stykke med mot Ur-Ekjeland. Her vil ledningen gå relativt tett på et gårdområde. Kraftledningen går videre mot vest over Langaberget, mellom Ådnaberget og Voren, hvor det er åpent og lite vegetasjon, noe som vil kunne gjøre kraftledningen fremtredende. Videre går den ned i Voremyra, mellom Langaberget og Kolfjellet, hvor den fortsetter i en noenlunde samme trasé som alternativ 2.X ned til Espeland.

Det vurderes som positivt at ledningen parallellføres med eksisterende kraftledning fordi området allerede er berørt av kraftledning. I området der traséen ikke lenger parallellføres går den over lite berørte områder og stedvis over lite vegeterte høydedrag hvor den kan være mer eksponert og synlig. Her er det viktig å legge den slik at den best mulig underordner seg landskapet.

Der det er lite vegetasjon kan kraftledningen være synlig fra flere steder i de direkte berørte delområdene (2A og 1C) samt fra toppene sør i delområde 1A og 1B og øst og stedvis langs nordsiden av delområde 1D i vestgående retning.

Omfanget av tiltaket på delstrekket vurderes å være **middels negativ** for området. Ledningen berører direkte delområde 1C med middels verdi og 2A med stor verdi. Konsekvensen av tiltaket blir dermed **middels til stor negativ** for landskapet.

For illustrasjon av alternativ 3.X, se vedlegg 1-1 nr. 1 (dagens situasjon og illustrasjon).

Seldalsheia – Espeland (via 4.X)

Alternativet Seldalsheia – Espeland (via 4.X) berører direkte delområde 1C – *Vardafjell* og 2A – *Myrvang – Bråstein - Gjestaland*. Den vil fra starten i øst gå parallelt med eksisterende ledningstrasé, i samme trasé som alternativ 2.X og 3.X. Ved Mosaberget går ledningen videre sørvestover i daldraget mellom Mosaberget, Rikkafjellet og Kvelvafjellet, til den vinkler seg videre vestover fra toppen av Vonda Fenet like vest for Kvelvafjellet. På dette strekket krysser den en tursti. På strekket mellom Vonda Fenet og til den går i samme trasé som X.3 ved Ur-Eikjeland og videre til Espeland, får den nærføring til flere gårdsbruk. Den vil også krysse Fv315 og andre mindre veier på dette strekket. Her er landskapet åpent og lite vegetert på flere strekk, noe som vil kunne gjøre kraftledningen mer fremtredende.

Det vurderes som positivt at ledningen parallellføres med eksisterende kraftledning fordi området allerede er berørt av kraftledning. I området der traséen ikke lenger parallellføres går den over lite berørte områder og stedvis over lite vegeterte høydedrag som kan gjøre den mer eksponert og synlig. Den krysser også landbruksområdet ved Åreskjold hvor den kan bli spesielt eksponert på grunn av det åpne landskapet.

Der det er lite vegetasjon kan kraftledningen være synlig fra flere steder i de direkte berørte delområdene (2A og 1C) samt fra toppene sør i delområde 1A og 1B og øst og spredt vis langs nordsiden av delområde 1D i vestgående retning.

Omfanget av tiltaket på delstrekket vurderes å være **middels negativt** for området. Ledningen berører direkte delområde 1C med middels verdi og 2A med stor verdi. Konsekvensen av tiltaket blir dermed **middels til stor negativ** for landskapet, mye grunnet kortere strekk med parallellføring enn for 2.X.

For illustrasjon av alternativ 4.X, se vedlegg 1-1 nr. 1 (dagens situasjon) og 5 (illustrasjon).

Seldalsheia – Espeland (via 5.X)

Alternativet Seldalsheia – Espeland (via 5.X) berører direkte delområde 1D – Selvikstakken – Bynuten – Kvelvane – Håfjellet og 2A – Myrvang – Bråstein - Gjestaland. Traséen vil på det meste av strekket gå gjennom uberørt terreng. Fra Seldalsheia vil den i motsetning til alternativ 2.X, 3.X og 4.X ikke følge eksisterende trasé. Alternativ 5.X går sørvestover mot Øksanuten og mellom Vassfjellet og Håfjellet før det fortsetter over det småkuperte plataet videre vestover. Det krysser flere vann og småvann på vei vestover mot Espeland. I området rundt Storafjellet vil kraftledningen også krysse noen traktorveier som kommer fra Åreskjold i nord. Like sør for Voren krysser den en eksisterende ledningstrasé, før den fortsetter i samme trasé som de tre andre alternativene (2.X, 3.X og 4.X) inn mot Espeland.

Det vurderes som negativt at ledningen vil gå gjennom uberørt terreng.

Omfanget av tiltaket på delstrekket vurderes å være **stor negativt** for området. Ledningen berører direkte delområde 1D med stor verdi og 2A med stor verdi. Konsekvensen av tiltaket vurderes som **stor negativ** for landskapet.

For illustrasjon av alternativ 5.X, se vedlegg 1-1 nr. 1 og 2 (dagens situasjon og illustrasjon).

3.8.3 Omlegging 300 kV Espeland

Omleggingen av Tonstadledningen via Espeland (T-E) og videre til Stokkeland (E-S 1) går over et langt strekk og berører direkte delområde 1F, 2B, 1D, 2A og et lite område i 3A. Fram til Espeland transformatorstasjon (T-E) går ledningen over store relativt uberørte områder. Fra Kyllingstad i sør krysser den heia i delområde 1F. Området er kupert, og ledningen vil gå mellom kuperingene og over noen topper. Ved Selstjørna går den tett på et bygg og fortsetter ned på landbruksflaten og mellom Fitjanuten i vest og Einarfjellet i øst. På dette strekket vil den krysse traktorveier. I nedstigningen mot Limavatnet krysser kraftledningen over landbruksområdet mellom Kluge og Gjesdal. Kryssingen av vannet vil kunne bli godt synlig og påvirke opplevelsen av kulturlandskapet rundt Limavatnet i negativ retning. På nordsiden av Limavatnet krysser kraftledningen et nasjonalt og regionalt viktig kulturlandskap som strekker seg fra området rundt Hengjafjellet og nordover mot Håfjellet. Her krysser ledningen en eksisterende ledning i sørvest-nordøstgående retning, og får også nærføring til to bygg. Som for Limavatnet vil kryssingen av kulturlandskapet virke forstyrrende i landskapsbildet. Videre går kraftledningen over heia rundt Flassavatnet, og tett på vannets nordøstlige side. Her går det turløyper fra boligområdet ved Husafjellet, og kraftledningstraséen vil kunne bli godt synlig fra løypene. Nordvestsiden av vannet er berørt av eksisterende kraftledning. T-E krysser eksisterende kraftledning samt traktorveier like før Dyranutjørna. Her er det åpent landbrukslandskap. I enden av vannet knekker kraftledningen videre vestover mot Espeland. På dette strekket går den over det åpne landbrukslandskapet og vil kunne bli godt synlig. Deretter fortsetter den i nedkanten av Nutane gjennom hovedsakelig skogsområder inn til transformatorstasjonen. Mot slutten går den relativt parallelt med alternativ 2.X, 3.X og 4.X et lite stykke.

Videre fra Espeland transformatorstasjon går ledning E-S 1 tilbake til eksisterende 300 kV ledning som går vestover langs jordbruksarealene ved Bråsteinvatnet. Her går den tett på vannet og Fv 315. Videre krysser ledningen E39 og fortsetter på sørsiden av Bråsteinåsen, over landbruksområdene her, før den

vinkler seg noe nordover gjennom et skogsområde og treffer eksisterende 300 kV ledning like ved en traktorvei.

I de direkte berørte delområdene (1F, 2B, 1D, 2A og et lite område i 3A) ser det ut til at omlagt kraftledning vil være godt synlig fra flere ståsteder, også fra deler av delområdene som ikke er direkte berørt. Dette gjelder spesielt for delstrekket langs T-E ved daldraget fra Bollestad til Kydland i delområde 2B og opp mot Nordre Kydlandsfjellet i delområde 1F, samt i åpne områder og høyereliggende områder i delområde 3A. Indirekte berørte delområder, hvor kraftledningen vil kunne være synlig fra, er delområde 1E (T-E) og høyere steder i delområde 3B (begge delstrekke). Hvor synlig kraftledningen blir vil være avhengig av type og høyde på vegetasjon.

Omleggingen av Kjellandledningen via Espeland transformatorstasjon, K-E og E-S 2, vil i hovedsak gå parallelt inn og ut av Espeland transformatorstasjon. For K-E starter omleggingen av ledningen like vest for Stutafjell, går rundt toppen her i et noe lavere punkt og fortsette i en relativt rett linje fram til den krysser E39. Ved toppen av Stutafjell og videre mot nedkanten av Åslandsnuten er det hovedsakelig lite vegetasjon. På vei mot E39 krysser ledningen Åslandsnutens nedre nordlige del. Den krysser her noen skogsområder og videre den landbrukspregede og åpne dalsiden ved nuten. Ledningen krysser en traktorvei som er godt synlig i landskapet, og vil komme nært noen boliger her. Videre krysser den E39 i et daldrag. Ledningene vil bli godt synlig, spesielt i kryssingen, med master på hver side av veien og elven. Deretter fortsetter ledningen i nedkanten av Krossfjellet, men likevel på et av de høyere områdene i nærheten av toppen. Inn mot Espeland går den nedover i det åpne landbrukslandskapet, krysser en traktorvei og får nærføring til flere boliger. E-S 2 går parallelt med K-E fra Espeland over E39 til området ved Gilja. Her går den videre nordvestover og treffer eksisterende 300 kV Tonstadledning. Dagens 300 kV Tonstadledning saneres fram til punktet for E-S 1, og E-S 2 vil bygges i samme trasé som denne et stykke nordover. Et lite stykke nord for Møgedalshølen går den nordvestover og påkobles eksisterende 300 kV Kjellandledning.

Sanering av eksisterende 300 kV Tonstad- og Kjellandledninger vil i seg selv få positiv virkning på de direkte berørte delområdene 1F, 2B, 1E og 2A etter anleggsfasen. Delområde 3B vil også kunne få en noe positiv effekt av dette. Den positive effekten oppveier imidlertid ikke den negative effekten av omleggingen.

Omfanget av tiltaket på delstrekket T-E vurderes å være **stort negativt**.

Omfanget av tiltaket på delstrekket E-S 1 vurderes å være **middels negativt**.

Omfanget av tiltaket på delstrekket K-E vurderes å være **middels negativt**.

Omfanget av tiltaket på delstrekket E-S 2 vurderes å være **middels negativt**.

Omfanget av tiltaket på ledningen som saneres vurderes (isolert sett) å være **stort positivt**.

Omfanget av tiltaket på hele strekket Tonstad - Stokkeland via Espeland (T-E og E-S 1) vurderes å være **stort negativt**. Omfanget av tiltaket på hele strekket langs Kjellandledningen via Espeland (K-E) og videre til Stokkeland (E-S 2) vurderes å være **middels negativt**. De nye ledningene berører direkte delområde 1F med middels verdi, 2B med middels til stor verdi og 2A med stor verdi. Det vurderes at saneringens positive omfang ikke veier opp for det negative omfanget av ny lang ledning og konsekvensen av omleggingen samlet blir derfor **middels til stor negativ** for landskapet.

For illustrasjon av alternativ T-E, se vedlegg 1-1 nr. 4 og 5 (dagens situasjon og illustrasjon).

For illustrasjon av alternativ K-E, E-S 2 og E-S 1, se vedlegg 1-1 nr. 3 (dagens situasjon og illustrasjon).

3.8.4 Espeland transformatorstasjon

Området for Espeland transformatorstasjon ligger mellom Fv 333 Espelandveien og Krokholen. Det grenser mot våtmarksområder og vannstrenger i nord og vest, og mot skogkledt ås i sør og øst. Området er preget av tidligere masseuttaksaktivitet som gir en noe redusert visuell kvalitet. Det går noen turstier gjennom området. På nordsiden av området er det et større areal med registrerte kulturminner. I området mellom Espelandveien og stasjonsområdet er det skog, og en tomt med et lagerbygg som disponeres av Forsvaret. På vestsiden av Fv333 ligger Rogaland Arboret, et parkområde med busker og trær fra hele verden.

Landskapet er relativt flatt med jordbruksarealer fra Bråsteinsvatnet i vest og stiger på mot åser i øst.

Anlegget legges inn mot Krokholen og får en forankring i landskapet med åsene mot øst og sør, med to nivåer tilpasses det noe til topografi, skala og grunnforhold på stedet. Det blir skjæringer i terrenget mot sør og øst og fylling mot nord og vest.

Området ligger med kort adkomst fra offentlig vei. Det er bare delvis eksponert fra omgivelsene, i hovedsak med innsyn fra Fv333 fra vest. Mot nord og øst er det delvis skjermet av terrengformer og vegetasjon.

Det etableres deponier for løsmasser fra området både vest og øst for området. Disse utformes slik at de best mulig tilpasses tilstøtende landskapsform. Endelig behov og størrelse på deponier avhenger av grunnforhold og massebalanse.

Figur 3-16. Området for Espeland transformatorstasjon, med adkomstvei og transformatorstasjonsområdet.

Figur 3-17. Området for Espeland transformatorstasjon sett fra Nutane mot vest, med Bråsteinsvatnet og Bråsteinsåsen i bakgrunnen og Espelandstjørn i forgrunnen til høyre.

Etablering av transformatorstasjon vurderes til **lite til middels negativt** omfang på landskapet. Dette er særlig begrunnet med at det til dels allerede er berørt, eksisterende skogsvei kan benyttes til adkomstvei og området vil ha forankring inn mot terrenget og være noe skjermet av vegetasjon.

Området ligger i delområde 2A, som er vurdert å ha stor verdi, men fordi selve stasjonsområdet allerede er berørt er verdien av området mindre. Konsekvensen blir dermed **liten til middels negativ** for landskapet.

3.8.5 Samlet konsekvensvurdering Seldalsheia – Espeland

Av alternativene for ny 420 kV ledning til Espeland transformatorstasjon er det alternativ 2.X som kommer best ut med middels negativ konsekvens. Dette fordi den er best tilpasset landskapet og fordi den går parallelt med eksisterende traséer over en lengre strekning enn de andre tre alternativene, slik at inngrepene samles. Alternativet som kommer dårligst ut er 5.X, med stor negativ konsekvens. Dette fordi alternativet går gjennom nesten uberørt terreng og går over flere topper som gjør mastene synlige i horisonten mot himmelen. Omleggingen av dagens 300 kV Tonstad- og Kjellandledning har samlet fått middels til stor negativ konsekvens mye grunnet den lange omleggingen av T-E fra Kyllingstad. Transformatorstasjon på Espeland medfører liten til middels negativ konsekvens.

3.8.6 420 kV Seldalsheia – Helgaland

Ny 420 kV kraftledning fra Seldalsheia til Helgaland har åtte alternative traséer.

Seldalsheia – Helgaland (via 2.X/2.X.b og X.1)

For beskrivelse av delstrekket 2.X og 2.X.b som går fram til området rundt Espeland, se avsnittet Seldalsheia – Espeland (via 2.X) under kapittel 3.8.2.

Fra Espelandområdet og til transformatorstasjonen på Helgaland går ledningen (X.1) i samme trasé som ledningen E-S 1 (omleggingen av 300 kV ledning via Espeland) på store deler av strekningen. For

strekningen forbi Bråsteinsvatnet til landbruksarealene sør for Bråsteinåsen, se avsnitt Omlegging 300 kV Espeland under kapittel 3.8.3. Fra landbruksarealene går ledningen videre nordover på vestsiden av Bråsteinåsen, noe før enn delstrekningen E-S 1. Herfra går ledningen for det meste i skog fram til Helgaland transformatorstasjon. Den går langs vestsiden av Bråsteinåsen over et platå like vest for selve toppen. Den relativt rette traséen over platået vil kunne bli godt synlig i skogen avhengig av ståsted. Likevel vil nok Helgaland transformatorstasjon være mer visuelt dominerende i dette området.

Omfanget av tiltaket på delstrekket 2.X vurderes å være **middels negativ** for området.

Omfanget av tiltaket på delstrekket X.1 vurderes å være **middels negativt**.

Omfanget av tiltaket på hele strekket Seldalsheia – Helgaland (via 2.X og X.1) vurderes å være **middels negativt**. Ledningen berører direkte delområde 1C med middels verdi og 2A med stor verdi. Konsekvensen av tiltaket blir dermed **middels negativ** for landskapet.

For illustrasjon av alternativ 2.X.b, se vedlegg 1-1 nr. 7 (dagens situasjon og illustrasjon).

For illustrasjon av alternativ X.1, se vedlegg 1-1 nr. 3 (dagens situasjon og illustrasjon).

Seldalsheia – Helgaland (via 2.X/2.X.b og X.2)

For beskrivelse av delstrekket 2.X og 2.X.b fram til området ved Espeland, se avsnittet Seldalsheia – Espeland (via 2.X) under kapittel 3.8.2.

Fra Espelandområdet og til transformatorstasjonen på Helgaland går ledningen (X.2) i noenlunde samme trasé som ledningen K-E (omleggingen av 300 kV ledning via Espeland) på deler av strekket. For strekningen fra området nedenfor Krossfjellet, over eksisterende E39 og videre bort til Gilja (ved Åslandsnuten), se avsnittet Omlegging 300 kV Espeland under kapittel 3.8.3.

Ledning X.2 går nordover ved Gilja, i motsetning til K-E som fortsetter i rett linje vestover. Fra punktet ved Gilja går X.2 et lite stykke i samme trasé som E-S 2 (omleggingen av 300 kV ledning via Espeland). Ledning X.2 krysser delvis åpent landbrukslandskap og delvis skog forbi Møgedal. Her går ledningen tett på gårdsbruket i Møgedal og noen andre bygninger. Videre går ledningen parallelt med eksisterende 300 kV ledning over Møgedalsholen. Nord for Møgedalsholen krysser ledningen en traktorvei og fortsetter over en høyde. Videre nordover krysser den noen flere traktorveier og går langs østsiden av vannet Skrudstjørna. Her er det tett skog som kraftledningen vil kunne lage unaturlige rette linjer i. På platået like vest for Bråsteinåsen vil ledningen fortsette i samme trasé som X.1. Det vil bli et opphold av skog der ledningen og traséen vil kunne bli godt synlig i skogen avhengig av ståsted.

Omfanget av tiltaket på delstrekket 2.X vurderes å være **middels negativ** for området.

Omfanget av tiltaket på delstrekket X.2 vurderes å være **middels negativt**.

Omfanget av tiltaket på hele strekket Seldalsheia – Helgaland (via 2.X og X.2) vurderes å være **middels negativt**. Ledningen berører direkte delområde 1C med middels verdi og 2A med stor verdi. Konsekvensen av tiltaket blir dermed **middels negativ** for landskapet.

For illustrasjon av alternativ 2.X.b, se vedlegg 1-1 nr. 7 (dagens situasjon og illustrasjon)

For illustrasjon av alternativ X.2, se vedlegg 1-1 nr. 3 (dagens situasjon og illustrasjon).

Seldalsheia – Helgaland (via 3.X og X.1)

For beskrivelse av delstrekket 3.X fram til området ved Espeland, se avsnittet Seldalsheia – Espeland (via 3.X) under kapittel 3.8.2.

For beskrivelse av delstrekket X.1 fra området ved Espeland til Helgaland transformatorstasjon, se avsnittet Seldalsheia – Helgaland (via 2.X og X.1) i dette kapittelet.

Omfanget av tiltaket på delstrekket 3.X vurderes å være **middels negativ** for området.

Omfanget av tiltaket på delstrekket X.1 vurderes å være **middels negativt**.

Omfanget av tiltaket på hele strekket Seldalsheia – Helgaland (via 3.X og X.1) vurderes å være **middels negativt**. Ledningen berører direkte delområde 1C med middels verdi og 2A med stor verdi. Konsekvensen av tiltaket blir dermed **middels til stor negativ** for landskapet.

For illustrasjon av alternativ 3.X, se vedlegg 1-1 nr. 1 (dagens situasjon og illustrasjon).

For illustrasjon av alternativ X.1, se vedlegg 1-1 nr. 3 (dagens situasjon og illustrasjon).

Seldalsheia – Helgaland (via 3.X og X.2)

For beskrivelse av delstrekket 3.X fram til området ved Espeland, se avsnittet Seldalsheia – Espeland (via 3.X) under kapittel 3.8.2.

For beskrivelse av delstrekket X.2 fra området ved Espeland til Helgaland transformatorstasjon, se avsnittet Seldalsheia – Helgaland (via 2.X og X.2) i dette kapittelet.

Omfanget av tiltaket på delstrekket 3.X vurderes å være **middels negativ** for området.

Omfanget av tiltaket på delstrekket X.2 vurderes å være **middels negativt**.

Omfanget av tiltaket på hele strekket Seldalsheia – Helgaland (via 3.X og X.2) vurderes å være **middels negativt**. Ledningen berører direkte delområde 1C med middels verdi og 2A med stor verdi. Konsekvensen av tiltaket blir dermed **middels til stor negativ** for landskapet.

For illustrasjon av alternativ 3.X, se vedlegg 1-1 nr. 1 (dagens situasjon og illustrasjon).

For illustrasjon av alternativ X.2, se vedlegg 1-1 nr. 3 (dagens situasjon og illustrasjon).

Seldalsheia – Helgaland (via 4.X og X.1)

For beskrivelse av delstrekket 4.X fram til området ved Espeland, se avsnittet Seldalsheia – Espeland (via 4.X) under kapittel 3.8.2.

For beskrivelse av delstrekket X.1 fra området ved Espeland til Helgaland transformatorstasjon, se avsnittet Seldalsheia – Helgaland (via 2.X og X.1) i dette kapittelet.

Omfanget av tiltaket på delstrekket 4.X vurderes å være **middels negativ** for området.

Omfanget av tiltaket på delstrekket X.1 vurderes å være **middels negativt**.

Omfanget av tiltaket på hele strekket Seldalsheia – Helgaland (via 4.X og X.1) vurderes å være **middels negativt**. Ledningen berører direkte delområde 1C med middels verdi og 2A med stor verdi. Konsekvensen av tiltaket blir dermed **middels til stor negativ** for landskapet, mye grunnet kortere strekk med parallellføring enn for 2.X og 3.X.

For illustrasjon av alternativ 4.X, se vedlegg 1-1 nr. 1 (dagens situasjon og illustrasjon).

For illustrasjon av alternativ X.1, se vedlegg 1-1 nr. 3 (dagens situasjon og illustrasjon).

Seldalsheia – Helgaland (via 4.X og X.2)

For beskrivelse av delstrekket 4.X fram til området ved Espeland, se avsnittet Seldalsheia – Espeland (via 4.X) under kapittel 3.8.2.

For beskrivelse av delstrekket X.2 fra området ved Espeland til Helgaland transformatorstasjon, se avsnittet Seldalsheia – Helgaland (via 2.X og X.2) i dette kapittelet.

Omfanget av tiltaket på delstrekket 4.X vurderes å være **middels negativ** for området.

Omfanget av tiltaket på delstrekket X.2 vurderes å være **middels negativt**.

Omfanget av tiltaket på hele strekket Seldalsheia – Helgaland (via 4.X og X.2) vurderes å være **middels negativt**. Ledningen berører direkte delområde 1C med middels verdi og 2A med stor verdi. Konsekvensen av tiltaket blir dermed **middels til stor negativ** for landskapet, mye grunnet kortere strekk med parallellføring enn for 2.X og 3.X.

For illustrasjon av alternativ 4.X, se vedlegg 1-1 nr. 1 (dagens situasjon og illustrasjon).

For illustrasjon av alternativ X.2, se vedlegg 1-1 nr. 3 (dagens situasjon og illustrasjon).

Seldalsheia – Helgaland (via 5.X og X.1)

For beskrivelse av delstrekket 5.X fram til området ved Espeland, se avsnittet Seldalsheia – Espeland (via 5.X) under kapittel 3.8.2.

For beskrivelse av delstrekket X.1 fra området ved Espeland til Helgaland transformatorstasjon, se avsnittet Seldalsheia – Helgaland (via 2.X og X.1) i dette kapittelet.

Omfanget av tiltaket på delstrekket 5.X vurderes å være **stor negativ** for området.

Omfanget av tiltaket på delstrekket X.1 vurderes å være **middels negativt**.

Omfanget av tiltaket på hele strekket Seldalsheia – Helgaland (via 5.X og X.1) vurderes å være **stort negativt**. Ledningen berører direkte delområde 1D med stor verdi og 2A med stor verdi. Konsekvensen av tiltaket blir dermed **stor negativ** for landskapet, grunnet 5.X som går gjennom uberørt terreng.

For illustrasjon av alternativ 5.X, se vedlegg 1-1 nr. 1 og 2 (dagens situasjon og illustrasjon).

For illustrasjon av alternativ X.1, se vedlegg 1-1 nr. 3 (dagens situasjon og illustrasjon).

Seldalsheia – Helgaland (via 5.X og X.2)

For beskrivelse av delstrekket 5.X fram til området ved Espeland, se avsnittet Seldalsheia – Espeland (via 5.X) under kapittel 3.8.2.

For beskrivelse av delstrekket X.2 fra området ved Espeland til Helgaland transformatorstasjon, se avsnittet Seldalsheia – Helgaland (via 2.X og X.2) i dette kapittelet.

Omfanget av tiltaket på delstrekket 5.X vurderes å være **stor negativ** for området.

Omfanget av tiltaket på delstrekket X.2 vurderes å være **middels negativt**.

Omfanget av tiltaket på hele strekket Seldalsheia – Helgaland (via 5.X og X.2) vurderes å være **stort negativt**. Ledningen berører direkte delområde 1D med stor verdi og 2A med stor verdi. Konsekvensen av tiltaket blir dermed **stor negativ** for landskapet, grunnet 5.X som går gjennom uberørt terreng.

For illustrasjon av alternativ 5.X, se vedlegg 1-1 nr. 1 og 2 (dagens situasjon og illustrasjon).

For illustrasjon av alternativ X.2, se vedlegg 1-1 nr. 3 (dagens situasjon) og 11 (illustrasjon).

3.8.7 Omlegging 300 kV Helgaland

Omleggingen av 300 kV Tonstadledningen går inn til Helgaland transformatorstasjon fra området like nordvest for Møgedalshølen (trasé T-H). Ledningen går for det meste i skogkledt, småkupert terreng. Kraftledningen krysser Skrudstjørna og noen traktorveier på vei mot Helgaland transformatorstasjon. Ledning H-S 1 krysser i utkanten av et jorde og går videre gjennom skogsområdet på nordsiden av Helgalandsnuten før den treffer eksisterende 300 kV ledning ved skogsvei mellom Helgalandsnuten og Bogafjell.

Omleggingen av 300 kV Kjellandleidingen til Helgaland transformatorstasjon (trasé K-H) går fra toppen av høydedraget like nord for Sandskallen. Den krysser Figgjo og går deretter parallelt med trasé T-H inn til transformatorstasjonen. Ledning H-S 2 ut fra stasjonen går parallelt med H-S 1 og treffer eksisterende 300 kV ledning parallelt med denne ved skogsveien mellom Helgalandsnuten og Bogafjell.

For omlegging av både 300 kV Tonstad- og Kjellandleidingen saneres ca. 3 km kraftledning, fra området nord for Møgedalshølen til forbi Helgalandsnuten (Tonstad) og fra nedre del av Sandskallen, på nordsiden, fram til området like nord for Helgalandsnuten (Kjelland). Sanering av eksisterende 300 kV ledning vil få positiv virkning på de direkte berørte delområdene 2A og 3A etter anleggsfasen. Den positive effekten oppveier imidlertid ikke den negative effekten av omleggingen.

Omfanget av tiltaket på delstrekket T-H vurderes å være **middels negativ**.

Omfanget av tiltaket på delstrekket H-S 1 vurderes å være **middels negativ**.

Omfanget av tiltaket på delstrekket K-H vurderes å være **middels negativ**.

Omfanget av tiltaket på delstrekket H-S 2 vurderes å være **middels negativ**.

Omfanget av tiltaket på ledningen som saneres vurderes (isolert sett) å være **stort positivt**.

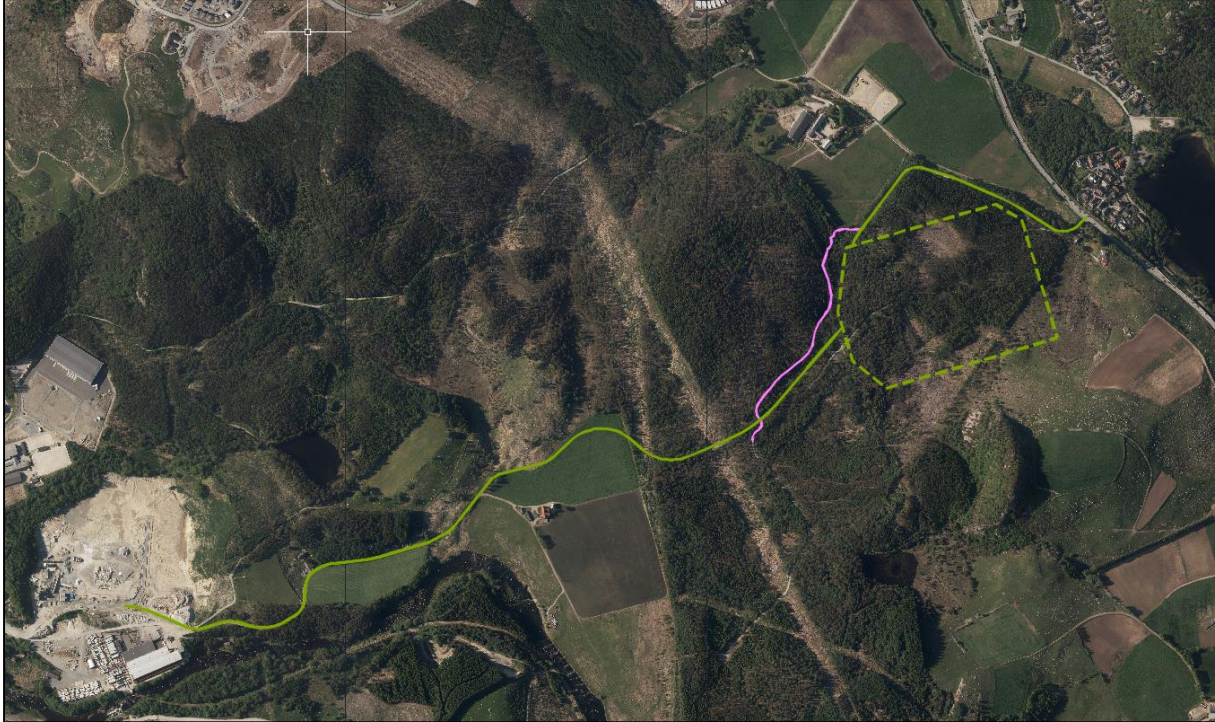
Omfanget av tiltaket på omleggingen av 300 kV ledning via Helgaland vurderes å være **middels negativt**. Ledningen berører delområde 2A med stor verdi og 3A med middels til stor verdi. Samlet konsekvens av omleggingen for både Tonstad- og Kjellandleidingne blir dermed **middels negativ** for landskapet.

3.8.8 Helgaland transformatorstasjon

Området for Helgaland transformatorstasjon ligger i dalsenkningen mellom Bråsteinåsen i sør og Helgalandsnuten i nord. Området avgrenses av E39 i øst og eksisterende vannledningstrasé (IVAR) krysser området, og selve transformatorstasjonsområdet vil bli liggende øst for denne. Det er relativt tett skog rundt deler av området som vil skjerme omgivelsene noe for innsyn til stasjonen fra bakken, men den vil bli synlig fra Helgalandsnuten og Bråsteinåsen. Det er mange turstier i, gjennom og rundt området. Noen av stiene berøres direkte av stasjonen og det etableres en ny turstiforbindelse vest for stasjonen. Planlagt traktorvei langs stasjonsgjerdet kan kobles opp mot turveinettet.

Selve stasjonsområdet legges på et relativt flatt myrområde mellom høydene i sør og nord. Det skjærer inn i terrenget langs nord-, sør- og østsidene og blir liggende på en fylling mot vest. Det skal etableres et deponi for løsmasser øst for stasjonen. Denne kan formes som en voll som blir en forsterking av terrengformen og en buffer mot bebyggelsen på Bråstein. Det er også avsatt areal til et deponi på myrområdet vest for stasjonen. Utstrekning og oppbygging av dette er avhengig av grunnforhold og massebalanse, men områdets utforming skal tilpasses tilstøtende landskapsformer.

Stasjonsområdet skal ha hovedadkomst fra E39 i vest. Det må i tillegg anlegges en adkomstvei fra Fv 505 (Kvernlandsveien) i vest. Strekningen er på ca. 2,2 kilometer. Denne vil på den første strekningen fra vest være en oppgradering av eksisterende veier, og videre gå i ny trasé langs dyrket mark og gjennom skog- og myrområder frem til stasjonsområdet.

Figur 3-18. Området for Helgaland transformatorstasjon, med adkomstveier og transformatorstasjonsområdet.

Figur 3-19. Området for Helgaland transformatorstasjon sett fra Bråsteinåsen mot Helgalandsnuten og Bogaffjell.

Tiltakets omfang vurderes til **middels til stort negativt** på landskapet. Dette er særlig begrunnet med inngrep nær de karakteristiske høydene Helgalandsnuten og Bråsteinåsen, at området er relativt uberørt og det må etableres lang adkomstvei inn til området. Det vil ligge relativt skjermet av terreng og vegetasjon rundt området bortsett fra ved utsikt fra Helgalandsnuten og Bråsteinåsen, se Figur 3-19.

Området ligger på grensen mellom delområde 2A og 3A som generelt er vurdert å ha middels til stor verdi særlig på grunn av Helgalandsnuten og Bråsteinåsen. Utbygging av Helgaland transformatorstasjon gir dermed **middels til stor negativ** konsekvens for landskapet.

3.8.9 Samlet konsekvensvurdering Helgaland

Av alternativene for ny 420 kV ledning til Helgaland transformatorstasjon er det alternativ 2.X i kombinasjon med X.1 som kommer best ut med middels negativ konsekvens. Dette fordi 2.X er best tilpasset landskapet av disse alternativene og fordi den går parallelt med eksisterende traséer over en lengre strekning enn de andre tre alternativene, slik at inngrepene samles. X.1 går nærmere allerede berørt terreng, og kommer derfor bedre ut enn X.2, som går over Krossfjellet. Alternativet som kommer dårligst ut er 5.X i kombinasjon med X.2 med stor negativ konsekvens. Dette fordi alternativ 5.X går gjennom nesten uberørt terreng og går over flere topper som gjør mastene synlige i horisonten mot himmelen. X.2 går over mer uberørt terreng enn X.1, og går tett opp mot Åslandsnuten. Omlegging av dagens 300 kV Tonstad- og Kjellandledninger får middels negativ konsekvens for landskap og utbygging av transformatorstasjon på Helgaland gir middels til stor negativ konsekvens.

3.8.10 420 kV Seldalsheia – Fagrafjell

Ny 420 kV kraftledning fra Seldalsheia til Fagrafjell har fire alternative traséer.

Seldalsheia – Fagrafjell (via 2.X/2.X.b og X.2)

For beskrivelse av delstrekket 2.X fram til området ved Espeland, se avsnittet Seldalsheia – Espeland (via 2.X) under kapittel 3.8.2.

Fra Espelandområdet og til transformatorstasjonen på Fagrafjell går ledningen X.2 i samme trasé som ledningen X.2 for Helgaland på store deler av strekket. For strekket forbi Krossfjellet og over eksisterende E39 bort til nordsiden av Åslandsnuten, se avsnittet Seldalsheia – Helgaland (via 2.X og X.2) i kapittel 3.8.6. Fra området nord for Åslandsnuten fortsetter ledningen omtrent i en rett linje vestover før den når nedre del av nordsiden på Fagrafjell og vinkler seg nordvestover inn mot stasjonstomten. På dette strekket krysser den et åpent daldrag et stykke nord for Mogedalstjørn, mellom Åslandsnuten og Fagrafjell. Her krysser den eksisterende 300 kV ledning samt noen traktorveier. Ved Åslandsnuten er det tett skog, mens det i daldraget går over til å være åpent landbrukslandskap opp mot Fagrafjell. I dette daldraget og over Fagrafjell vil kraftledningen kunne bli godt synlig.

Omfanget av tiltaket på delstrekket 2.X vurderes å være **middels negativ** for området.

Omfanget av tiltaket på delstrekket X.2 vurderes å være **middels negativt**.

Omfanget av tiltaket på hele strekket Seldalsheia – Fagrafjell (via 2.X og X.2) vurderes å være **middels negativt**. Ledningen berører delområde 1C med middels verdi og 2A med stor verdi. Konsekvensen av tiltaket blir dermed **middels negativ** for landskapet.

For illustrasjon av alternativ 2.X.b, se vedlegg 1-1 nr. 7 (dagens situasjon og illustrasjon)

For illustrasjon av alternativ X.2, se vedlegg 1-1 nr. 1 (dagens situasjon og illustrasjon).

Seldalsheia – Fagrafjell (via 3.X og X.2)

For beskrivelse av delstrekket 3.X fram til området ved Espeland, se avsnittet Seldalsheia – Espeland (via 3.X) under kapittel 3.8.2.

For beskrivelse av delstrekket fra området ved Espeland til Fagrafjell se avsnittet Seldalsheia – Fagrafjell (via 2.X og X.2) i dette kapitlet.

Omfanget av tiltaket på delstrekket 3.X vurderes å være **middels negativ** for området.

Omfanget av tiltaket på delstrekket X.2 vurderes å være **middels negativt**.

Omfanget av tiltaket på hele strekket Seldalsheia – Fagrafjell (via 3.X og X.2) vurderes å være **middels negativt**. Ledningen berører delområde 1C med middels verdi og 2A med stor verdi. Konsekvensen av tiltaket blir dermed **middels til stor negativ** for landskapet.

For illustrasjon av alternativ 3.X, se vedlegg 1-1 nr. 1 (dagens situasjon og illustrasjon).

For illustrasjon av alternativ X.2, se vedlegg 1-1 nr. 3 (dagens situasjon og illustrasjon).

Seldalsheia – Fagrafjell (via 4.X og X.2)

For beskrivelse av delstrekket 4.X fram til området ved Espeland, se avsnittet Seldalsheia – Espeland (via 4.X) under kapittel 3.8.2.

For beskrivelse av delstrekket fra området ved Espeland til Fagrafjell se avsnittet Seldalsheia – Fagrafjell (via 2.X og X.2) i dette kapitlet.

Omfanget av tiltaket på delstrekket 4.X vurderes å være **middels negativ** for området.

Omfanget av tiltaket på delstrekket X.2 vurderes å være **middels negativt**.

Omfanget av tiltaket på hele strekket Seldalsheia – Fagrafjell (via 4.X og X.2) vurderes å være **middels negativt**. Ledningen berører delområde 1C med middels verdi og 2A med stor verdi. Konsekvensen av tiltaket blir dermed **middels til stor negativ** for landskapet, mye grunnet kortere strekk med parallellføring enn for 2.X.

For illustrasjon av alternativ 4.X, se vedlegg 1-1 nr. 1 (dagens situasjon og illustrasjon).

For illustrasjon av alternativ X.2, se vedlegg 1-1 nr. 3 (dagens situasjon og illustrasjon).

Seldalsheia – Fagrafjell (via 5.X og X.2)

For beskrivelse av delstrekket 5.X fram til området ved Espeland, se avsnittet Seldalsheia – Espeland (via 5.X) under kapittel 3.8.2.

For beskrivelse av delstrekket X.2 fra området ved Espeland til Helgaland transformatorstasjon, se avsnittet Seldalsheia – Helgaland (via 2.X og X.1) i kapittel 3.8.6.

Omfanget av tiltaket på delstrekket 5.X vurderes å være **stor negativ** for området.

Omfanget av tiltaket på delstrekket X.2 vurderes å være **middels negativt**.

Omfanget av tiltaket på hele strekket Seldalsheia – Fagrafjell (via 5.X og X.2) vurderes å være **stort negativt**. Ledningen berører delområde 1D med stor verdi og 2A med stor verdi. Konsekvensen av tiltaket blir dermed **stor negativ** for landskapet, grunnet at 5.X går gjennom uberørt terreng.

For illustrasjon av alternativ 5.X, se vedlegg 1-1 nr 1 og 2 (dagens situasjon og illustrasjon).

For illustrasjon av alternativ X.2, se vedlegg 1-1 nr .3 (dagens situasjon og illustrasjon).

3.8.11 Omlegging 300 kV Fagrafjell

Omleggingen av 300 kV fra Tonstad – Stokkeland inn til Fagrafjell transformatorstasjon, trasé T-F, går fra daldraget like nord for Møgedalstjørn. Alternativet går nordvestover inn til stasjonen over nordlige del av Fagrafjell. Omleggingen går videre fra Fagrafjell på vestsiden av transformatorstasjonen hvor den går parallelt med omlagt og dagens Kjellandleiding frem til Helgelandsnuten (F-S 1). Fra høydedraget ved Sandskallen går ledningen over åpent gresskleddt landskap et lite stykke, før den fortsetter inn i et skogsområde og over Figgjoelva. Den vil gå tett opp mot noen myrområder på strekningen mot påkoblingspunktet for eksisterende 300 kV Tonstad.

Omleggingen av 300 kV Kjellandleidingen inn til Fagrafjell transformatorstasjon, trasé K-F, går fra området nordvest for Stutafjell. Den går nordøstover mot toppen av Fagrafjell, hvor den vinkler seg nordover inn til transformatorstasjonen. Den går først gjennom et skogområdet og videre over i åpent landskap med gress og fjell i dagen mot toppen på Fagrafjell og videre inn mot transformatorstasjonen. Ut fra stasjonen går ledningen parallelt med F-S-1 på den strekningen denne er omlagt.

Vest for Fagrafjell transformatorstasjon er det flere større tekniske inngrep i form av steinbrudd, leirtak og massedeponi. Bortsett fra eksisterende 300 kV ledning er det for øvrig ingen tekniske inngrep direkte i området. Eksisterende tekniske inngrep på vestsiden er ikke synlig fra dalen og lavereliggende områder i øst på grunn av topografien. En omlegging av 300 kV ledning via høydedragene vil bli synlig og vil virke noe negativt inn på landskapsbildet.

300 kV Tonstadledningen saneres på en strekning på rundt 2.4 kilometer fra Møgedalstjørn til Helgalandsnuten. 300 kV Kjellandleidingen saneres på en strekning på rundt 1.4 km fra Stutafjell til like nord for Sandskallen. Sanering av eksisterende 300 kV Tonstad- og Kjellandleidinger vil få positiv virkning på de direkte berørte delområdene 2A og 3A etter anleggsfasen. Den positive effekten oppveier imidlertid ikke den negative effekten av omleggingen.

Omfanget av tiltaket på delstrekket T-F vurderes å være **lite til middels negativt**

Omfanget av tiltaket på delstrekket F-S 1 vurderes å være **lite til middels negativt**.

Omfanget av tiltaket på delstrekket K-F vurderes å være **lite til middels negativt**.

Omfanget av tiltaket på delstrekket F-S 2 vurderes å være **lite til middels negativt**.

Omfanget av tiltaket på ledningen som saneres vurderes (isolert sett) å være **stort positivt**.

Omfanget av tiltaket på omleggingen av 300 kV ledning via Fagrafjell er relativt kort og vurderes å være **lite negativt**. Ledningen berører direkte delområde 2A med stor verdi og 3A med middels til stor verdi. Konsekvensen av omleggingen blir dermed **middels negativt** for landskapet.

3.8.12 Fagrafjell transformatorstasjon

Området for planlagt Fagrafjell transformatorstasjon ligger mellom høydene Sandskallen i nord og Fagrafjell i sør. Mot vest grenser det mot eksisterende masseuttak og massedeponi. Området er karakterisert av delvis kupert kulturbeite og kystlynghei samtidig som tilstøtende område i vest er preget av pågående tekniske inngrep.

Stasjonen ligger i et område med kystlynghei som er en utvalgt naturtype, se delrapport 3. Stasjonsområdet vil også dels ligge i områder med registrerte kulturminner, se delrapport 2.

Anlegget legges mellom de to høydene og vil utgjøre en stor horisontal flate i det noe kupert og skrånende terrenget. Eksisterende 300kV ledning går gjennom planlagt transformatorstasjon.

Anlegget vil ligge noe skjermet av terrenghøyder mot sør og nord, men eksponert fra vest og delvis fra øst. Endemastene mot toppen av Fagrafjell blir særlig dominerende. Øvrige anleggsdeler ligger til dels inn i terrenget med skjæringskråninger mot sørøst og fylling langs vestsiden av området. Fyllingsflatene vil skrå i samme retning som eksisterende terreng. Det er generelt lite ferdsel i området.

Adkomst er planlagt med to mulige alternativer, en fra sør og en fra nord, men bare en skal bygges. Adkomstvei fra sør anlegges fra Åslandsvegen og inn til området. Adkomstveien fra sør går i delvis kupert terreng som stiger inn mot stasjonsområdet. Den går langs dyrket mark og gjennom et skogområde, men ligger for øvrig noe eksponert i landskapet, og til dels på store fyllinger. Adkomstvei fra nord knyttes opp til adkomstvei til masseuttak i nord og går i til dels kupert og stigende terreng inn mot stasjonsområdet. Den går mellom kulturminneområder, men for øvrig i landskap som til dels allerede er berørt. For veitraséer, se figur 3-20 under og se arealbruksplan er i delrapport hovedel 0.

Figur 3-20. Området for Fagrafjell transformatorstasjon, med alternative adkomstveier og transformatorstasjonsområdet

Figur 3-21. Området for Fagrafjell transformatorstasjon sett fra Sandskallen mot Fagrafjell.

Tiltaket omfang vurderes til **lite til middels negativt** på landskapet.

Området ligger i delområde 2A, som er vurdert å ha stor verdi. Tiltaket konsekvens blir dermed **liten til middels negativ** for landskapet.

3.8.13 Samlet konsekvensvurdering Fagrafjell transformatorstasjon

Av alternativene for ny 420 kV ledning til Fagrafjell transformatorstasjon er det alternativ 2.X i kombinasjon med X.2 som kommer best ut med middels negativ konsekvens. Dette fordi 2.X er best tilpasset landskapet av disse alternativene og fordi den går parallelt med eksisterende traséer over en lengre strekning enn de andre tre alternativene, slik at inngrepene samles. Alternativet som kommer dårligst ut er 5.X i kombinasjon med X.2 med stor negativ konsekvens. Dette fordi alternativ 5.X går gjennom nesten uberørt terreng og går over flere topper som gjør mastene synlige i horisonten mot himmelen. Omlegging av dagens 300 kV Tonstad- og Kjellandledninger får liten til middels negativ konsekvens for landskap. Utbygging av Fagrafjell transformatorstasjon får liten til middels negativ konsekvens for landskapet. Adkomstvei fra sør vil ha noe mer negativ konsekvens for landskapet den går gjennom enn adkomstvei fra nord.

3.8.14 420 kV Seldalsheia – Bogafjell fjellhall

Ny 420 kV kraftledning fra Seldalsheia til Bogafjell fjellhall har åtte alternativer.

Seldalsheia – Bogafjell fjellhall (via 2.X/2.X.b og X.1)

For beskrivelse av delstrekket 2.X fram til området ved Espeland, se avsnittet Seldalsheia – Espeland (via 4.2) under kapittel 3.8.2.

Deler av traséen X.1 går i samme trasé som alternativ X.1 for Helgaland transformatorstasjon. For beskrivelse av delstrekket X.1 fra området ved Espeland til landbruksområdet sør for Bråsteinåsen, se avsnittet Seldalsheia – Helgaland (via 2.X og X.1) i kapittel 3.8.6. Fra landbruksområdet går alternativ X.1 videre vestover til området sørvest for Bråsteinåsen, i nærheten av Skrudstjørn. Herfra fortsetter den nordvestover i en rett linje gjennom skogsområdet mot muffeanlegget for Bogafjell fjellhall. På strekningen fram til fjellhallen krysser ledningen en vei og går rett over toppen på Helgalandsnutens østlig side.

Omfanget av tiltaket på delstrekket 2.X vurderes å være **middels negativ** for området.

Omfanget av tiltaket på delstrekket X.1 vurderes å være **middels negativt**.

Omfanget av tiltaket på hele strekket Seldalsheia – Bogafjell (via 2.X og X.1) vurderes å være **middels negativt**. Ledningen berører direkte delområde 1C med middels verdi, 3A med middels til stor verdi og 2A med stor verdi. Konsekvensen av tiltaket blir dermed **middels negativ** for landskapet.

For illustrasjon av alternativ 2.X.b, se vedlegg 1-1 nr 7 (dagens situasjon og illustrasjon).

For illustrasjon av alternativ X.1, se vedlegg 1-1 nr. 3 (dagens situasjon og illustrasjon)

Seldalsheia – Bogafjell fjellhall (via 2.X/2.X.b og X.2)

For beskrivelse av delstrekket 2. fram til området ved Espeland, se avsnittet Seldalsheia – Espeland (via 4.2) under kapittel 3.8.2.

Store deler av traséen X.2 går i samme trasé som alternativ X.2 for Helgeland transformatorstasjon. For beskrivelse av delstrekket X.2 fra området ved Espeland til kollen like nord for Møgedalshølen, se avsnittet Seldalsheia – Helgaland (via 2.X og X.2) i kapittel 3.8.6. Herfra fortsetter ledningen videre gjennom skogsområdet i en rett linje mot fjellhallen. På strekningen fram til fjellhallen går ledningen tett på en vei på et stykke, krysser samme vei litt lenger nord og går rett over toppen på Helgalandsnuten, omtrent ved det høyeste punktet på nuten.

Omfanget av tiltaket på delstrekket 2.X vurderes å være **middels negativ** for området.

Omfanget av tiltaket på delstrekket X.2 vurderes å være **middels negativt**.

Omfanget av tiltaket på hele strekket Seldalsheia – Bogafjell (via 2.X og X.2) vurderes å være **middels negativt**. Ledningen berører direkte delområde 1C med middels verdi, 3A med middels til stor verdi og 2A med stor verdi. Konsekvensen av tiltaket blir dermed **middels negativ** for landskapet.

For illustrasjon av alternativ 2.X.b, se vedlegg 1-1 nr. 7 (dagens situasjon og illustrasjon)

For illustrasjon av alternativ X.2, se vedlegg 1-1 nr. 3 (dagens situasjon) og 11 (illustrasjon).

Seldalsheia – Bogafjell fjellhall (via 3.X og X.1)

For beskrivelse av delstrekket 3.X fram til området ved Espeland, se avsnittet Seldalsheia – Espeland (via 3.X) under kapittel 3.8.2.

For beskrivelse av delstrekket X.1 fra området ved Espeland til Bogafjell fjellhall, se avsnittet Seldalsheia – Bogafjell fjellhall (via 2.X og X.1) i dette kapittelet.

Omfanget av tiltaket på delstrekket 3.X vurderes å være **middels negativ** for området.

Omfanget av tiltaket på delstrekket X.1 vurderes å være **middels negativt**.

Omfanget av tiltaket på hele strekket Seldalsheia – Bogafjell (via 2.X og X.2) vurderes å være **middels negativt**. Ledningen berører direkte delområde 1C med middels verdi, 3A med middels til stor verdi og 2A med stor verdi. Konsekvensen av tiltaket blir dermed **middels til stor negativ** for landskapet.

For illustrasjon av alternativ 3.X, se vedlegg 1-1 nr. 1 (dagens situasjon og illustrasjon).

For illustrasjon av alternativ X.1, se vedlegg 1-1 nr. 3 (dagens situasjon og illustrasjon).

Seldalsheia – Bogafjell fjellhall (via 3.X og X.2)

For beskrivelse av delstrekket 3.X fram til området ved Espeland, se avsnittet Seldalsheia – Espeland (via 3.X) under kapittel 3.8.2.

For beskrivelse av delstrekket X.2 fra området ved Espeland til Bogafjell fjellhall, se avsnittet Seldalsheia – Bogafjell fjellhall (via 2.X og X.2) i dette kapittelet.

Omfanget av tiltaket på delstrekket 3.X vurderes å være **middels negativ** for området.

Omfanget av tiltaket på delstrekket X.2 vurderes å være **middels negativt**.

Omfanget av tiltaket på hele strekket Seldalsheia – Bogafjell (via 3.X og X.2) vurderes å være **middels negativt**. Ledningen berører direkte delområde 1C med middels verdi, 3A med middels til stor verdi og 2A med stor verdi. Konsekvensen av tiltaket blir dermed **middels til stor negativ** for landskapet.

For illustrasjon av alternativ 3.X, se vedlegg 1-1 nr. 1 (dagens situasjon og illustrasjon).

For illustrasjon av alternativ X.2, se vedlegg 1-1 nr. 3 (dagens situasjon og illustrasjon).

Seldalsheia – Bogafjell fjellhall (via 4.X og X.1)

For beskrivelse av delstrekket 4.X fram til området ved Espeland, se avsnittet Seldalsheia – Espeland (via 4.X) under kapittel 3.8.2.

For beskrivelse av delstrekket X.1 fra området ved Espeland til Bogafjell fjellhall, se avsnittet Seldalsheia – Bogafjell fjellhall (via 2.X og X.1) i dette kapittelet.

Omfanget av tiltaket på delstrekket 4.X vurderes å være **middels negativ** for området.

Omfanget av tiltaket på delstrekket X.1 vurderes å være **middels negativt**.

Omfanget av tiltaket på hele strekket Seldalsheia – Bogafjell (via 4.X og X.1) vurderes å være **middels negativt**. Ledningen berører direkte delområde 1C med middels verdi, 3A med middels til stor verdi og 2A med stor verdi. Konsekvensen av tiltaket blir dermed **middels til stor negativ** for landskapet, mye grunnet kortere strekk med parallellføring enn for 2.X.

For illustrasjon av alternativ 4.X, se vedlegg 1-1 nr. 1 (dagens situasjon og illustrasjon).

For illustrasjon av alternativ X.1, se vedlegg 1-1 nr. 3 (dagens situasjon og illustrasjon).

Seldalsheia – Bogafjell fjellhall (via 4.X og X.2)

For beskrivelse av delstrekket 4.X fram til området ved Espeland, se avsnittet Seldalsheia – Espeland (via 4.X) under kapittel 3.8.2.

For beskrivelse av delstrekket X.2 fra området ved Espeland til Bogafjell fjellhall, se avsnittet Seldalsheia – Bogafjell fjellhall (via 2.X og X.2) i dette kapittelet.

Omfanget av tiltaket på delstrekket 4.X vurderes å være **middels negativ** for området.

Omfanget av tiltaket på delstrekket X.2 vurderes å være **middels negativt**.

Omfanget av tiltaket på hele strekket Seldalsheia – Bogafjell (via 4.X og X.2) vurderes å være **middels negativt**. Ledningen berører direkte delområde 1C med middels verdi, 3A med middels til stor verdi og 2A med stor verdi. Konsekvensen av tiltaket blir dermed **middels til stor negativ** for landskapet, mye grunnet kortere strekk med parallellføring enn for 2.X.

For illustrasjon av alternativ 4.X, se vedlegg 1-1 nr. 1 (dagens situasjon og illustrasjon).

For illustrasjon av alternativ X.2, se vedlegg 1-1 nr. 3 (dagens situasjon og illustrasjon).

Seldalsheia – Bogafjell fjellhall (via 5.X og X.1)

For beskrivelse av delstrekket 5.X fram til området ved Espeland, se avsnittet Seldalsheia – Espeland (via 5.X) under kapittel 3.8.2.

For beskrivelse av delstrekket X.1 fra området ved Espeland til Helgaland transformatorstasjon, se avsnittet Seldalsheia – Helgaland (via 2.X og X.1) i kapittel 3.8.6.

Omfanget av tiltaket på delstrekket 5.X vurderes å være **stor negativ** for området.

Omfanget av tiltaket på delstrekket X.1 vurderes å være **middels negativt**.

Omfanget av tiltaket på hele strekket Seldalsheia – Fagrafjell (via 5.X og X.1) vurderes å være **stort negativt**. Ledningen berører delområde 1D med stor verdi og 2A med stor verdi. Konsekvensen av tiltaket blir dermed **stor negativ** for landskapet, grunnet at 5.X går gjennom uberørt terreng.

For illustrasjon av alternativ 5.X, se vedlegg 1-1 nr. 1 og 2 (dagens situasjon og illustrasjon).

For illustrasjon av alternativ X.1, se vedlegg 1-1 nr. 3 (dagens situasjon og illustrasjon).

Seldalsheia – Bogafjell fjellhall (via 5.X og X.2)

For beskrivelse av delstrekket 5.X fram til området ved Espeland, se avsnittet Seldalsheia – Espeland (via 5.X) under kapittel 3.8.2.

For beskrivelse av delstrekket X.2 fra området ved Espeland til Helgaland transformatorstasjon, se avsnittet Seldalsheia – Helgaland (via 2.X og X.2) i kapittel 3.8.6.

Omfanget av tiltaket på delstrekket 5.X vurderes å være **stor negativ** for området.

Omfanget av tiltaket på delstrekket X.2 vurderes å være **middels negativt**.

Omfanget av tiltaket på hele strekket Seldalsheia – Fagrafjell (via 5.X og X.2) vurderes å være **stort negativt**. Ledningen berører delområde 1D med stor verdi og 2A med stor verdi. Konsekvensen av tiltaket blir dermed **stor negativ** for landskapet, grunnet at 5.X går gjennom uberørt terreng.

For illustrasjon av alternativ 5.X, se vedlegg 1-1 nr. 1 og 2 (dagens situasjon og illustrasjon).

For illustrasjon av alternativ X.2, se vedlegg 1-1 nr. 3 (dagens situasjon og illustrasjon).

3.8.15 Omlegging 300 kV Bogafjell fjellhall

Omleggingen av 300 kV Tonstadledningen går inn til Bogafjell fjellhall fra området vest for Skrudstjørna, like ved en smal vei (via trasé T-B). Den går gjennom skog, mer og mindre tett, på hele strekningen fram til Bogafjell. Siste del av traséen går den relativt parallelt med X.2, men noe vest for denne. Den går noe lavere i terrenget enn X.2, men den blir likevel godt synlig i landskapet. Ledningene fra Bogafjell fjellhall tilbake til eksisterende 300 kV Tonstadledning går over et kort strekk (B-S 1). Den vil krysse en skogsvei og treffe eksisterende kraftledning nord for denne.

Alternativet for omleggingen av 300 kV Kjellandledningen går inn til Bogafjell fjellhall fra området hvor eksisterende Kjellandledning møter eksisterende Tonstadledning og fortsetter videre parallelt i dag (K-B). Dette er et lite stykke sørvest for Bogafjell fjellhall, så omleggingen blir kun om lag 250 m. Den vil krysse eksisterende Tonstadtrasé som skal saneres. Like før den kommer til Bogafjell fjellhall vil den gå inn i skogen langs dagens ryddede trasé. Omleggingen fra Bogafjell fjellhall tilbake til eksisterende 300 kV Kjelland - Stokkeland er kun om lag 100 m lang (B-S 2), parallelt med B-S 1. Den vil som B-S 1 krysse eksisterende skogsvei og treffe eksisterende kraftledning nord for denne.

Eksisterende 300 kV Tonstad- og Kjellandledning saneres på omlagt strekning. Dette vil få en positiv effekt lokalt der traséene går i dag, men den positive effekten oppveier imidlertid ikke den negative effekten av omleggingen.

Omfanget av tiltaket på delstrekket T-B vurderes å være **middels til stort negativt**.

Omfanget av tiltaket på delstrekket B-S 1 vurderes å være **lite til middels negativt**.

Omfanget av tiltaket på delstrekket K-B vurderes å være **lite til middels negativt**.

Omfanget av tiltaket på delstrekket B-S 2 vurderes å være **lite til middels negativt**.

Omfanget av tiltaket på ledningen som saneres vurderes (isolert sett) å være **stort positivt**.

Omfanget av omleggingen av 300 kV via Bogafjell fjellhall vurderes å være **middels negativt** for området. Ledningen berører direkte delområde 3A med middels til stor verdi og 2A med stor verdi.

Konsekvensen av tiltaket blir dermed **middels negativ** for landskapet, grunnet omlegging av T-B som går høyere opp på Helgalandsnuten.

3.8.16 Bogafjell fjellhall transformatorstasjon

Selve transformatorstasjonen blir liggende inne i en fjellhall, men landskapet berøres av tre påhuggsområder, muffeanlegg, adkomstveier, rigg- og anleggsområder samt et område for ventilasjonsbygg for fjellhallen nær toppen av Bogafjell, se Figur 3-22. I tillegg vil det bli behov for omfattende deponiområder for sprengsteinsmasser fra fjellhallen. Dette er ikke utredet her.

Figur 3-22. Området for påhugg og ventilasjonsbygg nord for Bogafjell fjellhall transformatorstasjon.

Det største inngrepet blir muffeanlegget og påhugget som ligger langs skogsveien mellom Helgalandsnuten og Bogafjell i sør. Området er skrånende og preget av eksisterende kraftledningstrasé og skog. Muffeanlegget blir liggende på en fylling langs skogsveien med en kabelgrøft frem til påhugget. Fordi landskapet allerede er berørt av eksisterende kraftledningstrasé vurderes tiltakets omfang til lite negativt på landskapet.

Figur 3-23. Området for påhugg og muffeanlegg sør for Bogafjell fjellhall transformatorstasjon sett mot Helgalandsnuten.

Påhugget i nord kommer ut i skråningen ned mot eksisterende Stokkeland transformatorstasjon og Stokkelandsvatnet. Landskapet er preget av eksisterende transformatorstasjon, områder med dyrket mark, lett vegetasjon og Stokkelandsvatnet. Endelig plassering av påhugget er ikke avklart, men det vil ligge eksponert mot Stokkelandsvatnet med bare noe skjermende vegetasjon. Tiltakets omfang vurderes til lite til middels negativt for landskapet.

Figur 3-24. Området for påhugg nord for Bogafjell fjellhall transformatorstasjon sett fra Ganddal.

Påhugget i vest kommer ut mot en boligrekke mellom Kvernelandsveien og en eksisterende ledningstrasé. Det ligger i skrånende terreng med en blanding av lett vegetasjon og beitemark. Påhugget vil bli liggende klart eksponert mot de tilgrensende boligene og omfanget vurderes til middels negativt.

Figur 3-25. Området for påhugg vest for Bogafjell fjellhall transformatorstasjon sett fra Vagleskogen.

Det etableres vertikale sjakter for ventilasjon av fjellhallen. Der sjaktene kommer opp i dagen etableres et bygg på rundt 10 x 10 meter for beskyttelse av disse. Bygget plasseres nær toppen av Bogafjell.

Samlet vurderes omfanget av tiltakene for Bogafjell fjellhall til **lite til middels negativt** for landskapet.

Området ligger i delområde 3A, som er vurdert å ha middels til stor verdi. Tiltakets konsekvens blir **middels negativ** for landskapet.

3.8.17 Samlet konsekvensvurdering Bogafjell fjellhall transformatorstasjon

For ny 420 kV ledning til Bogafjell fjellhall er det alternativ 2.X i kombinasjon med X.1 som kommer best ut med middels negativ konsekvens. 2.X er best tilpasset landskapet fordi den går parallelt med eksisterende traséer over en lengre strekning enn de andre tre alternativene, slik at inngrepene samles. Alternativet som kommer dårligst ut er 5.X i kombinasjon med X.2 med stor negativ konsekvens. Alternativ 5.X går gjennom nesten uberørt terreng og over flere topper som gjør mastene synlige i horisonten mot himmelen. Omleggingen av dagens 300 kV Kjelland- og Tonstadledninger får middels negativ konsekvens og utbygging av Bogafjell fjellhall transformatorstasjon får middels negativ konsekvens.

3.9 Oppsummering og rangering

Konsekvens og rangering av de alternative 420 kV kraftledningstraséene, omleggingen av 300 kV kraftledningstraséen og transformatorstasjoneralternativene er oppsummert i Tabell 3-3 til Tabell 3-6.

Tabell 3-3. Konsekvensgrad og rangering av ny 420 kV, omlegging av 300 kV og utbygging av ny transformatorstasjon for Seldalsheia – Espeland.

SELDALSHEIA - ESPELAND						
Traséalternativ	Konsekvens ny 420 kV	Konsekvens omlegging 300 kV Tonstad- og Kjellandledning	Konsekvens Espeland transformatorstasjon	Samlet konsekvens	R	Kommentar
2.X/2.X.b	Middels negativ (--)	Middels til stor negativ (--/---)	Liten til middels negativ	Middels negativ (--)	1	Lang trasé på omleggingen av 300 kV Tonstad.
3.X	Middels til stor negativ (--/---)	Middels til stor negativ (--/---)	Liten til middels negativ (-/--)	Middels til stor negativ (--/---)	2	Lang trasé på omleggingen av 300 kV Tonstad.
4.X	Middels til stor negativ (--/---)	Middels til stor negativ (--/---)	Liten til middels negativ (-/--)	Middels til stor negativ (--/---)	3	Lang trasé på omleggingen av 300 kV Tonstad. Kort parallellføring på 4.X.
5.X	Stor negativ (---)	Middels til stor negativ (--/---)	Liten til middels negativ (-/--)	Stor negativ (---)	4	Lang trasé på omleggingen av 300 kV Tonstad. Lang ny trasé i delvis uberørt terreng.

Tabell 3-4. Konsekvensgrad og rangering av ny 420 kV, omlegging av 300 kV og utbygging av ny transformatorstasjon for Seldalsheia – Helgeland.

SELDALSHEIA - HELGALAND						
Traséalternativ	Konsekvens ny 420 kV	Konsekvens omlegging 300 kV Tonstad- og Kjellandledning	Konsekvens Helgaland transformatorstasjon	Samlet konsekvens	R	Kommentar
2.X/2.X.b og X.1	Middels negativ (--)	Middels negativ (--)	Middels til stor negativ (--/---)	Middels negativ (--)	1	Relativt lang parallellføring (2.X). Relativt korte traseer for omleggingen av Tonstad- og Kjellandledninger.
2.X/2.X.b og X.2	Middels negativ (--)	Middels negativ (--)	Middels til stor negativ (--/---)	Middels negativ (--)	2	Relativt lang parallellføring (2.X). Relativt korte traseer for omleggingen av Tonstad- og Kjellandledninger.
3.X og X.1	Middels til stor negativ (--/---)	Middels negativ (--)	Middels til stor negativ (--/---)	Middels til stor negativ (--/---)	3	Relativt lang parallellføring (3.X). Relativt korte traseer for omleggingen av Tonstad- og Kjellandledninger.
3.X og X.2	Middels til stor negativ (--/---)	Middels negativ (--)	Middels til stor negativ (--/---)	Middels til stor negativ (--/---)	4	Relativt lang parallellføring (3.X). Relativt korte traseer for omleggingen av Tonstad- og Kjellandledninger.
4.X og X.1	Middels til stor negativ (--/---)	Middels negativ (--)	Middels til stor negativ (--/---)	Stor negativ (---)	5	Kort parallellføring for 4.X. Relativt korte traseer for omleggingen av Tonstad- og Kjellandledninger.
4.X og X.2	Middels til stor negativ (--/---)	Middels negativ (--)	Middels til stor negativ (--/---)	Stor negativ (---)	6	Kort parallellføring for 4.X. Relativt korte traseer for omleggingen av Tonstad- og Kjellandledninger.
5.X og X.1	Stor negativ (---)	Middels negativ (--)	Middels til stor negativ (--/---)	Stor negativ (---)	7	Lang ny trasé i delvis uberørt terreng (5.X). Relativt korte traseer for omleggingen av

						Tonstad- og Kjellandledninger.
5.X og X.2	Stor negativ (---)	Middels negativ (--)	Middels til stor negativ (--/---)		8	Lang ny trasé i delvis uberørt terreng (5.X) Relativt korte traseer for omleggingen av Tonstad- og Kjellandledninger.
				Stor negativ (---)		

Tabell 3-5. Konsekvensgrad og rangering av ny 420 kV, omlegging av 300 kV og utbygging av ny transformatorstasjon for Seldalsheia – Fagrafjell.

SELDALSHEIA – FAGRAFJELL						
Traséalternativ	Konsekvens ny 420 kV	Konsekvens omlegging 300 kV Tonstad- og Kjellandledning	Konsekvens Fagrafjell transformatorstasjon	Samlet konsekvens	R	Kommentar
2.X/2.X.b og X.2	Middels negativ (--)	Middels negativ (--)	Liten til middels negativ (-/--)	Middels negativ (--)	1	Relativt korte traseer på omleggingen av 300 kV Tonstad - Stokkeland og fra Kjelland- Stokkeland. Omleggingen Tonstad –Stokkeland (F-S 1) går nå parallelt med eksisterende Kjellandledning, noe som er positivt da inngrepene samles.
3.X og X.2	Middels til stor negativ (--/---)	Middels negativ (--)	Liten til middels negativ (-/--)	Middels negativ (--)	2	Relativt korte traseer på omleggingen av 300 kV Tonstad- og Kjellandledninger. Omleggingen Tonstad til Stokkeland (F-S 1) går nå parallelt med eksisterende Kjellandledning, noe som er positivt da inngrepene samles.
4.X og X.2	Middels til stor negativ (--/---)	Middels negativ (--)	Liten til middels negativ (-/--)	Middels til stor negativ (--/---)	3	Kort parallellføring for 4.X. Relativt korte traseer på omleggingen av 300 kV Tonstad- og Kjellandledninger. Omleggingen av Tonstad – Stokkeland (F-S 1) går nå parallelt med eksisterende

						Kjellandledning, noe som er positivt da inngrepene samles.
5.X og X.2	Stor negativ (---)	Middels negativ (--)	Liten til middels negativ (-/--)		4	Lang ny trasé i delvis uberørt terreng (5.X). Relativt korte traseer på omleggingen av 300 kV Tonstad- og Kjellandledninger. Omleggingen av Tonstad - Stokkeland (F-S 1) går nå parallelt med eksisterende Kjellandledning, noe som er positivt da inngrepene samles.
				Stor negativ (---)		

Tabell 3-6. Konsekvensgrad og rangering av ny 420 kV, omlegging av 300 kV og utbygging av ny transformatorstasjon for Seldalsheia – Bogafjell fjellhall.

SELDALSHEIA – BOGAFJELL FJELLHALL						
Traséalternativ	Konsekvens ny 420 kV	Konsekvens omlegging 300 kV Tonstad- og Kjellandledning	Konsekvens Bogafjell fjellhall transformatorstasjon	Samlet konsekvens	R	Kommentar
2.X/2.X.b og X.1	Middels negativ (--)	Middels negativ (--)	Middels negativ (--)	Middels negativ (--)	1	X.1 går rett over toppen av Helgalandsnuten. Området for omleggingen av ledningene er allerede påvirket av eksisterende ledninger. Omleggingen av 300 kV Tonstad – Bogafjell (T-B) går over toppen av Helgalandsnuten.
2.X/2.X.b og X.2	Middels negativ (--)	Middels negativ (--)	Middels negativ (--)	Middels negativ (--)	2	X.2 går rett over toppen av Helgalandsnuten. Området for omleggingen av ledningene er allerede påvirket av eksisterende ledninger. Omleggingen av 300 kV Tonstad – Bogafjell (T-B) går over toppen av Helgalandsnuten.

3.X og X.1	Middels til stor negativ (---)	Middels negativ (--)	Middels negativ (--)	Middels negativ (--)	3	X.1 går rett over toppen av Helgalandsnuten. Området for omleggingen av ledningene er allerede påvirket av eksisterende ledninger. Omleggingen av 300 kV Tonstad – Bogafjell (T-B) går over toppen av Helgalandsnuten.
3.X og X.2	Middels til stor negativ (---)	Middels negativ (--)	Middels negativ (--)	Middels negativ (--)	4	X.2 går rett over toppen av Helgalandsnuten. Området for omleggingen av ledningene er allerede påvirket av eksisterende ledninger. Omleggingen av 300 kV Tonstad går over toppen av Helgalandsnuten.
4.X og X.1	Middels til stor negativ (---)	Middels negativ (--)	Middels negativ (--)	Middels negativ (--)	5	Kort parallellføring for 4.X. X.1 går rett over toppen av Helgalandsnuten. Området for omleggingen av ledningene er allerede påvirket av eksisterende ledninger. Omleggingen av 300 kV Tonstad – Bogafjell (T-B) går over toppen av Helgalandsnuten.
4.X og X.2	Middels til stor negativ (---)	Middels negativ (--)	Middels negativ (--)	Middels negativ (--)	6	Kort parallellføring for 4.X. X.2 går rett over toppen av Helgalandsnuten. Området for omleggingen av ledningene er allerede påvirket av eksisterende ledninger. Omleggingen av 300 kV Tonstad – Bogafjell

						(T-B) går over toppen av Helgalandsnuten.
5.X og X.1	Stor negativ (---)	Middels negativ (--)	Middels negativ (--)	Stor negativ (---)	7	Lang ny trasé i delvis uberørt terreng (5.X). X.2 går rett over toppen av Helgalandsnuten. Området for omleggingen av ledningene er allerede påvirket av eksisterende ledninger. Omleggingen av 300 kV Tonstad – Bogafjell (T-B) går over toppen av Helgalandsnuten.
5.X og X.2	Stor negativ (---)	Middels negativ (--)	Middels negativ (--)	Stor negativ (---)	8	Lang ny trasé i delvis uberørt terreng (5.X). Området for omleggingen av ledningene er allerede påvirket av eksisterende ledninger. Omleggingen av 300 kV Tonstad – Bogafjell (T-B) går over toppen av Helgalandsnuten.

Alternativet som kommer best ut samlet sett for tema landskap er Fagrafjell transformatorstasjon med alternativ 2.X + X.2 for ny 420 kV og omleggingen av 300 kV Tonstad - Stokkeland og Kjelland – Stokkeland. Fagrafjell transformatorstasjon er for tema landskap den nest beste transformatorstasjonen av de fire utredete tomtene. Kort omlegging av 300 kV for Tonstad- og Kjellandleddningen, samling av tiltakene med parallellføring av de to traséene over en noe lengre strekning, og lengre parallellføring for 2.X enn de andre alternativene, trekker samlet sett tiltaket opp.

Bogafjell fjellhall kommer best ut dersom man ser på transformatorstasjonstomtene isolert. Dette fordi det er en fjellhall med begrensede synlige inngrep i dagen. Nye inngrep som blir synlige i forbindelse med fjellhallen ligger hovedsakelig i allerede berørte områder. Men kraftledningsalternativene til Bogafjell gjør at dette stasjonsalternativet samlet sett ikke kommer best ut. Både omleggingen av 300 kV og ny 420 kV ledning for Bogafjell fjellhall krysser rett over Helgalandsnuten og gjør store synlige inngrep i skogsområdene.

Transformatorstasjonstomten som kommer dårligst ut er Helgaland. Tomten ligger i et skog og myrområde med mange populære turveier og inngrepet kommer nær de karakteristiske høydene Helgalandsnuten og Bråsteinåsen. Området er relativt uberørt og det må etableres lang adkomstvei inn til området. Det vil likevel ligge noe skjermet av terreng og vegetasjon rundt området bortsett fra ved utsikt fra Helgalandsnuten og Bråsteinåsen. Selv om Helgaland transformatorstasjonstomt kommer dårligst ut for tema landskap, er det Espeland transformatorstasjon med alternativ 5.X for ny

420 kV og omleggingen av 300 kV for både Tonstad- og Kjellandledningen som kommer dårligst ut samlet sett. Både kraftledningstrasé 5.X og omleggingen av 300 kV fra Tonstad til Stokkeland utgjør lange traséer som går gjennom relativt uberørt terreng. Flere av mastepunktene for 5.X vil være på høydedrag og godt synlige mot himmelen. Omleggingen av 300 kV Tonstad – Stokkeland via Espeland transformatorstasjon (T-E) vil blant annet krysse Limavatnet og fortsette inn i relativt uberørt terreng og høydedrag mot Espeland.

3.10 Virkninger i anleggsfasen

Det blir behov for til dels store områder til rigg, deponier og veier i anleggsfasen. Områder som berøres i anleggsfasen vil i all hovedsak fjernes og eller tilbakeføres etter ferdigstilling.

- Riggområder – fjernes og områder hvor vegetasjon er fjernet tilbakeføres med stedegen vekstjord
- Anleggsveier – tilbakeføres til så nært opprinnelig landskap som mulig
- Midlertidige deponier – tilbakeføres og revegeteres der det er naturlig
- Deponier
- Skråninger og skjæringer utenfor stasjonsområdene

Transport og deponering av overskuddsmasser fra Bogafjell fjellhall vil medføre, støv og støy i hele anleggsperioden, og plassering av slike er ikke avklart og heller ikke tatt med i denne vurderingen.

3.11 Avbøtende tiltak

Utforming:

- Parallellføring av kraftledninger – kan redusere inngrep, må vurderes mot massivitet på korridor i forhold til terreng og vegetasjon
- Master settes parallelt – ryddig visuelt
- Unngå ledningstrasé over fjelltopper og høyder der det er mulig
- Tilpasse til topografi – justere nivå og plassering for å tilpasse til terreng og landskap

Skjerming - visuelt:

- Nivåer – differensiere og tilpasse for bedre skjerming
- Terrengformer – voller
- Vegetasjon – for å skjerme for innsyn, erstatte fjernet vegetasjon eller dempe effekten (som gress/grønt under apparatfelt), benytte stedegne arter der det tilføres frø eller planter
- Materialer – velge materialer som er tilpasset omgivelsene, som for eksempel tørrmur for støttemur i nærheten av steingjerder
- Farge – på bygg og komponenter tones kan ned slik at de tilpasses landskap og vegetasjon
- Kamouflering av master og ledninger – der master og ledninger blir tydelige mot horisonten bør det benyttes lys grå eller galvanisert overflate. Går kraftledningstraséen gjennom større skogområder med mørk vegetasjon, kan det vurderes å benytte en mørkere farge på mastene. Ved nærføring til bebyggelse der en blank ledning vil være mer synlig kan det vurderes å benytte matt ledningstype

3.12 Oppfølgende undersøkelser

Det foreslås at landskapsarkitekt engasjeres ved endelig vurdering av masteplassing. Det foreslås for øvrig ingen videre undersøkelser og overvåking av hensyn til fagområdet landskap.

4 INNGREPSFRIE NATUROMRÅDER (INON)

4.1 Metode

4.1.1 Datagrunnlag og -kvalitet

Denne utredningen er basert på følgende informasjon:

- INON versjon 01.2013 (Miljødirektoratet og AsplanViak AS)

Datagrunnlaget vurderes som svært godt (1).

4.1.2 Verdi- og omfangskriterier

Det foreligger ingen etablerte omfangskriterier når det gjelder tap av INON, så konsekvensene for dette temaet er mer skjønnsmessig vurdert på bakgrunn av erfaringer fra tilsvarende prosjekter.

4.2 Verdi- og omfangsvurdering

Både den nye 420 kV kraftledningen samt omlegging av eksisterende 300 kV kraftledningen planlegges hovedsakelig i områder med områder preget av infrastruktur, landbruk og annen menneskelig aktivitet. Et lite inngrepsfritt område på ca. 0,36 km² i Gjesdal kommune (på grensa mot Sandnes) ligger innenfor influensområdet for utbygging (se Figur 4-1.). INON-området utgjør et såkalt «sone 2-område¹», som tilsier at det har en avstand til nærmeste tekniske inngrep på 1-3 km. Gjesdal kommune har totalt ca. 200 km² med inngrepsfrie områder, hvor det aktuelle området utgjør ca. 0,18 % av totalarealet. I Rogaland er det estimert totalt areal av INON-områder til ca. 1843 km² hvor det aktuelle området utgjør ca. 0,02 % av totalen. Ingen INON-områder i Sandnes eller Time kommuner ligger innenfor influensområdet.

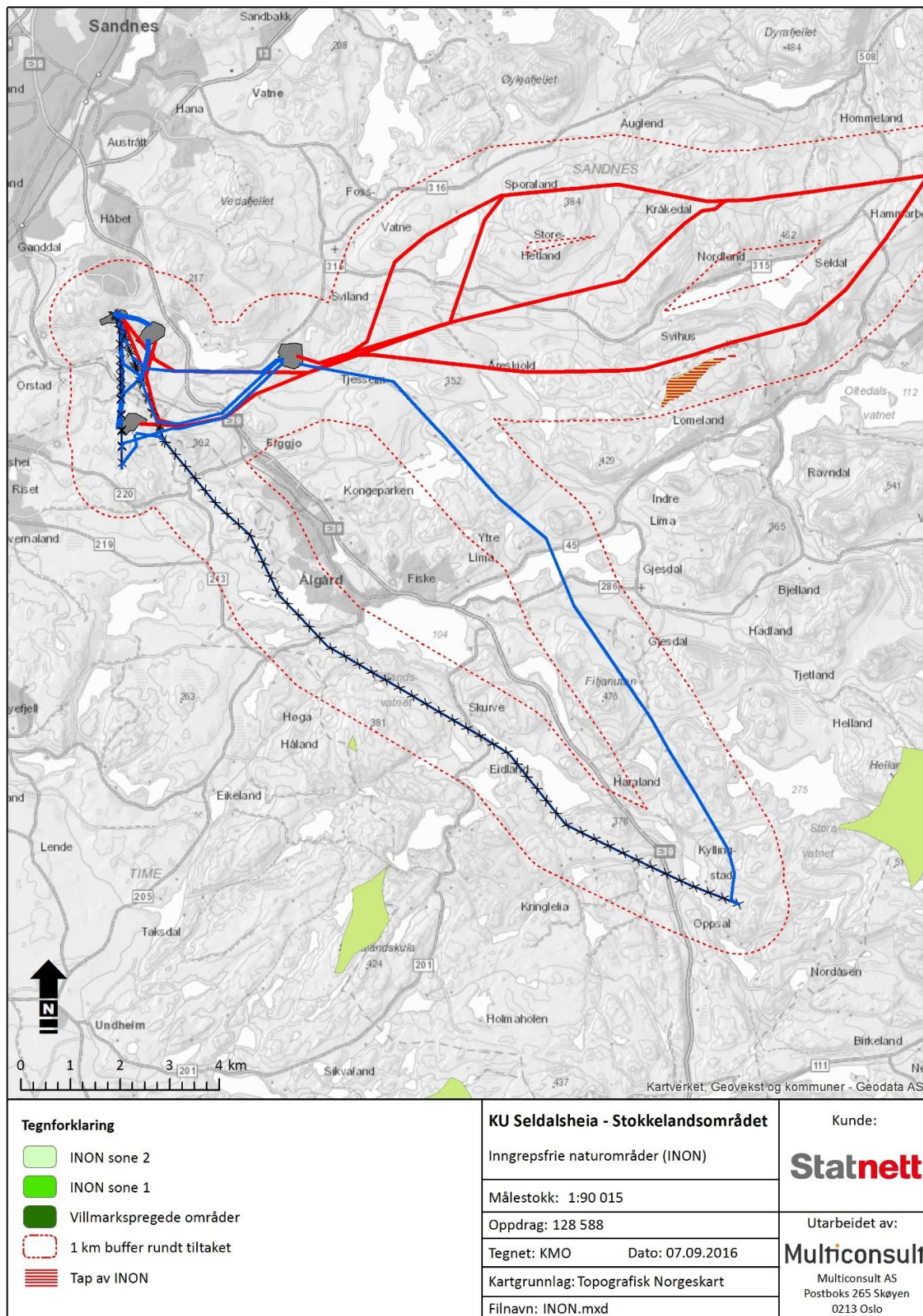
Inngrepsfrie områder som ikke er villmarkspregede eller sammenhengende fra fjord til fjell har iht. rikspolitiske retningslinjer tidligere blitt tillagt middels verdi, mens de i kommuner og regioner med lite rest-INON imidlertid ofte har blitt tillagt større verdi. Det er altså rom for noe skjønn i forbindelse med verdisetting av INON.

Gjesdal kommune har noen intakte og større INON-områder lengre sør i kommunen. Time har kun noen få og små sone 1-områder igjen og Sandnes kommune har noen små arealer langs kysten i sone 1. Det aktuelle INON-området utgjør altså en svært liten del av det samlede INON-arealeet i berørte kommuner (som hovedsakelig er Gjesdal kommune), og man kan argumentere for at influensområdet har liten verdi for INON. På den andre side utgjør det aktuelle INON-området nordvestgrensa for gjenstående INON-areal i innlandsdelen av Sandnes- og Stavangerregionen som er tett utbygd. De gjenstående INON-områdene i Stavanger og Sandnes kommuner befinner seg utelukkende langs kysten og på øysamfunn.

Fordi INON-områdene i influensområdet utgjør en sjeldenhet i en ellers utbygd region, er influensområdet derfor vurdert å ha **middels verdi** for INON.

Alternativ 5.X for ny 420 kV kraftledning medfører bortfall av nevnte INON-område. Tiltaket er derfor vurdert å ha **stort negativt omfang** for inngrepsfrie naturområder. Dette gir **middels til stor negativ konsekvens** (--/---) dersom alternativ 5.X bygges. For alle andre alternativer (2.X, 3.X og 4.X) har tiltaket **intet omfang** og **ingen konsekvens** (0) på inngrepsfrie områder.

¹ «Sone 1» tilsier at nærmeste inngrep ligger 3-5 km unna og «villmarkspregede områder» betegner områder som ligger ≥ 5 km fra nærmeste tekniske inngrep.

Figur 4-1. Oversikt over planlagt tiltak med alle alternative kraftledningstraséer og dagens inngrepsfrie naturområder. Tiltaket berører ingen inngrepsfrie områder. Planlagte alternative transformatorstasjonsområder er vist i grått, ny 420 kV kraftledning i rødt og omlagt 300 kV Tonstad – og Kjellandledninger i blått. Eksisterende Tonstad- og Kjellandledning som blir sanert er synliggjort med kryss. Kilde: Miljødirektoratet og AsplanViak AS.

5 REFERANSELISTE

Litteratur

Berg, E. 1996. Estetikk, landskap og kraftledninger. Kraft og miljø nr. 22.

Rogaland fylkeskommune 2013: Vakre landskap i Rogaland.

Vegdirektoratet. 2014. Håndbok V712. Metodikk for ikke prissatte konsekvenser. Statens Vegvesens håndbokserie. Vegdirektoratet.

Temakart Rogaland <http://www.temakart-rogaland.no/>

Databaser

Vakre landskap I Rogaland: [http://www.rogfk.no/Vaare-tjenester/Regionalplan/Vakre-landskap-i-Rogaland/\(language\)/nor-NO](http://www.rogfk.no/Vaare-tjenester/Regionalplan/Vakre-landskap-i-Rogaland/(language)/nor-NO)